Provincie Oost Vlaanderen - Culturele Bibliotheek -

M E D E D E L I N G E N

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKRING OKEGEM

Redactieadres en verantwoordelijke uitgever : J. Van der Speeten
Guldenboom, 9
9400 Ninove (Okegem)

Uitgegeven met de steun van het Stadsbestuur van Ninove en van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

T I E N D E J A A R G A N G 1 9 8 5 N R. 3

I N H O U D

- De parochiekerk van Okegem : een bouwgeschiedenis blz. 102
- Terugblik op het 2de lustrum van Heemkring Okegem blz. 143
- Register op de auteurs en onderwerpen van de bijdragen verschenen in "Mededelingen 1981-1985. (jg. VI VII VIII IX X) bijlage 1

--oOo--

DE PAROCHIEKERK VAN OKEGEM : EEN BOUWGESCHIEDENIS

Niettegenstaande de Onze-Lieve-Vrouw-Presentatiekerk van Okegem zich thans voordoet als een neo-classicistisch kerkgebouw met ingebouwde gotische Westtoren is er toch een opmerkelijke bouwgeschiedenis aan voorafgegaan.

1. De oervorm van de kerk en de eerste vermelding.

Hoogstwaarschijnlijk is de parochiekerk ontstaan als dominiale kerk d.w.z. dat ze gebouwd werd op grond van de plaatselijke heer die er eigendomsrecht en ook kerkrechterlijke macht over uitoefende. Over het eerste kerkje door onze Frankische voorouders gebouwd na hun bekering tot het Christendom (7de-8ste eeuw) weten we helemaal niets. Waarschijnlijk was het slechts gedeeltelijk in steen of geheel in hout en leem gebouwd. We veronderstellen dat de eerste parochiekerk op dezelfde plaats stond als de huidige parochiekerk. Ze werd dus op een kleine afstand (± 150 m.) van de Dender op een kleine verhevenheid opgetrokken. Dit was trouwens het geval met andere kerken in de Denderstreek o.m. Pamel, Pollare, Denderleeuw, Liedekerke.

Tegen de inpalming van het kerkelijk bezit door leken bond paus Gregorius VII in de 11de eeuw met alle macht de strijd aan. Onder de bedreiging van de kerkban zwichtten talrijke heren, verklaarden de kerken vrij en schonken heel of gedeeltelijk haar goederen terug. De heren verzaakten aan het personaat d.w.z. de parochiekerk kon vrijelijk beschikken over haar eigen inkomsten en over de offeranden van de gelovigen en dit onder het gezag van de bisschop. De heer bezat alleen nog het patronaat t.t.z. het recht van de pastoor te benoemen. Maar ook hieraan kwam in de 11de eeuw een einde. De meeste parochiekerken werden van dan af overgedragen aan abdijkerken of kloostergemeenschappen.
We denken dat het patronaat van de parochie Okegem in de 10de of 11de eeuw door de plaatselijke heer aan de toenmalige bisschop van

Kamerijk geschonken werd die op zijn beurt dit patronaat overmaakte aan de Sint-Pietersabdij van Dikkelvenne.
Deze abdijgemeenschap werd in 1081 overgebracht naar Geraards-bergen. In 1096 erkende bisschop Manasses van Kamerijk deze overheveling en bevestigde dat de nieuw gestichte abdij de "altaren" (kerken) die ze reeds bezat te Dikkelvenne in haar bezit bleven. Hierbij werd ook het "altare" van Okegem vermeld. Deze bisschoppelijke oorkonde van 1096 is het oudste document waarin melding wordt gemaakt van de kerk van Okegem. Hoe oud de kerk op dat ogenblik reeds was en door wie ze gesticht werd is niet vermeld.

We veronderstellen dat het eerste stenen kerkje in laat-romaanse stijl gebouwd was. Immers de bouw van de romaanse kerken in onze streek sloot aan bij de Scheldeschool waarvan de abdijen van de Denderstreek (Affligem, Ninove en Geraardsbergen) de toon aangaven. Deze Schelde-romaanse stijl vertoonde een voorkeur voor basilikale kerken met een vlakke zoldering. Doornikse kalksteen was het materiaal bij uitstek in die periode. In onze streken werd ook veel Lediaanse kalkzandsteen gebruikt (1).

Het is een feit dat de toren heel wat ouder is dan het schip en koor van de parochiekerk. Deken J. Walters beweert in een beknopte studie van Okegem (2) dat de toren dateert van het einde van de 13de eeuw. De geschiedkundigen Broeckaert en De Potter beweren in hun bijdrage over Okegem dat de kerk herbouwd werd in de 13de of 14de eeuw. Rekening houdende met de plaatselijke gebeurtenissen zijn we geneigd deze toren (en toenmalige kerk) eind 14de eeuw te dateren. Het blijkt immers dat onze kerk (en ook andere kerken uit de streek) heel wat schade opliep bij de gewapende conflicten (1380-1385) van de troepen van Lodewijk van Male, en de Gentenaars die in Ninove en omgeving hun vetes uitvochten (3). Mogelijks heeft men te Okegem bij de heropbouw van de kerk het romaanse schip hersteld. Maar de toren die als meest kwetsbaar gedeelte van de kerk het felst beschadigd was, zal men heropgebouwd hebben in gotische stijl.
Bij het bestuderen van de kerktoren wijzen bepaalde tekens op een bepaalde periode. Meerdere kentekens kunnen in acht genomen worden bij het bestuderen van de toren o.a. het gebruikte bouwmateriaal, de vorm en formaat van de stenen, de structuur die de bepaalde

stijl weergeeft, de vorm van de vensters. De karakteristieke vorm van de vensters van het klokkenverdiep verwijst (behalve aan de voorzijde) naar het einde van de 14de of begin 15de eeuw. Opvallend daarbij is de uitspringende druiplijst die aangebracht werd bij de aanvang van de spitsbogen. Die druiplijst loopt rond de twee zijkanten en ook langs de achterzijde van het klokkenverdiep. Dit feit is kenmerkend voor de gotiek van de 14de - 15de eeuw schrijft E. Rensens in zijn werk "Elements d'Archeologie Chretienne".

"... Tot het midden van de 15de eeuw boorde men dikwijls het bovendeel van deuren en ook van vensters af met een uitspringende rand in de vorm van een druiplijst ..." (4).

Of de parochiekerk tijdens de tragische gebeurtenissen van 1485-1500 schade opgelopen heeft is niet bekend. In die periode waren Ninove en omstreken opnieuw betrokken bij de opstand van de Gentenaars tegen Maximiliaan van Oostenrijk.

2. De kerk tijdens de onlusten van de 16de eeuw.

Vanaf het einde van de 16de eeuw zijn we heel wat beter ingelicht over de lotgevallen van de kerk en parochie : de dekenale visities die elk jaar plaats vonden en waarvan de verslagen te Gent bewaard zijn, vermelden heel wat bizonderheden over de kerk. Ook de kerkrekeningen van het Ancien Regime verstrekken interessante gegevens over de werken die aan het gebouw uitgevoerd zijn.
In een vorige bijdrage (5) werd reeds uitvoerig ingegaan op de bloedige godsdienstoorlogen en de opstand van de Nederlanden tegen Spanje in de jaren 1579-1585. Tijdens die troebelen heeft onze parochiekerk heel wat schade opgelopen. Het dekenaal verslag van 1592 vermeldt dat het kerkgebouw zware brandschade geleden heeft. Het koor van de kerk werd in 1592 hersteld maar de beuk was in 1596 nog niet opgeknapt zodat de mis nog steeds in het hoogkoor dient opgedragen te worden.
De heropbouw van de verwoeste kerken, evenals de uitvoering van dringende herstelliingswerken aan de geprofaneerde kerken nam heel wat tijd in beslag. Op sommige plaatsen werd vroeger begonnen dan op andere. Dit hing af van de ijver van de pastoor en ook van de

mederwerking van de parochianen. Tevens speelde de financiële toestand van de kerk en van de bevolking een grote rol. Het koor, dat ten laste viel van de tiendheffer, vergde nog meer tijd en besprekingen vooraleer met het herstel werd begonnen (6).
Daar de financiële toestand van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen uiterst benard was, beschikte de abdij niet over de middelen om haar patronaatskerk te laten herstellen. Na een betwisting tussen de prelaten van Geraardsbergen en Ninove werd er in 1602 beslist dat de Sint-Corneliusabdij van Ninove het patronaat van de kerk van Okegem van de abdij van Geraardsbergen overneemt en er van af dat ogenblik de nodige zorgen zal voor dragen.
De abdij van Ninove liet de kerk van Okegem tussen 1602 en 1608 volledig herstellen. Opvallend is dat volgens het dekenaal verslag van 1608 het dak van het schip van de kerk nog met stro was bedekt.

3. Afbeeldingen van de parochiekerk op oude kaarten.

Van de kerk die in het begin van de 17de eeuw helemaal hersteld was, hebben we afbeeldingen teruggevonden op drie kaarten, die in het abdijarchief van Ninove in Gent en Mechelen bewaard worden.
De kerk van Okegem staat netjes getekend op een figuratieve kaart getekend door landmeter Philips De Deyn daterend van 1621 (7). Fig.1
De kerk is hierop voorgesteld langs de N.O.-zijde. Op een grote kaart van Ninove en omstreken ook getekend door Philips De Deyn in 1621 staat de kerk afgebeeld en is opnieuw voorgesteld langs de N.O.-zijde. Verder bevat het abdijarchief nog een kaart van De Deyn getekend in 1644 waarop een voorstelling van de kerk van Okegem voorkomt. Ze wordt hierop voorgesteld langs de Z.O.-zijde.
Aan de hand van deze drie voorstellingen kunnen we een korte beschrijving geven van de toenmalige kerk.
De kerk heeft een ingebouwde westtoren met ingesnoerde naaldspits waarop een weerhaan en windwijzer prijken. We vermoeden dat de bedaking van de toren in leien uitgevoerd is want de torenspits is blauw gekleurd. Langs de noord-oostzijde en zuidzijde zijn spitsbogige galmgaten aangebracht. Welke vorm de galmgaten langs de westzijde hebben is niet te bepalen.
Het schip van de kerk is afgedekt met een gotisch zadeldak en is

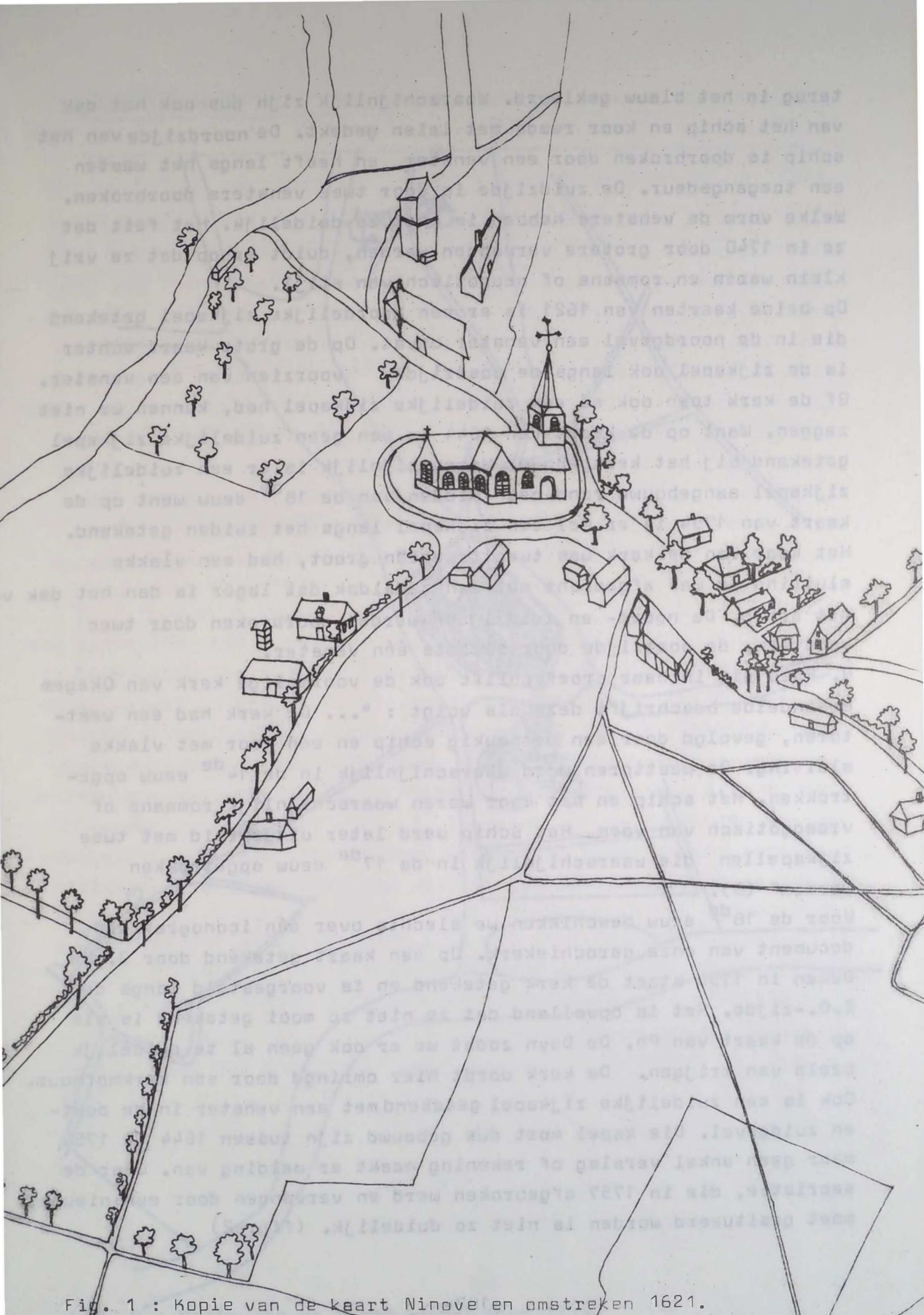

Fig. 1 : Kopie van de kaart Ninove en omstreken 1621.

terug in het blauw gekleurd. Waarschijnlijk zijn dus ook het dak van het schip en koor reeds met leien gedekt. De noordzijde van het schip is doorbroken door een venster en heeft langs het westen een toegangsdeur. De zuidzijde is door twee vensters doorbroken. Welke vorm de vensters hebben is niet zo duidelijk. Het feit dat ze in 1740 door grotere vervangen werden, duidt er op dat ze vrij klein waren en romaans of neogotisch van stijl.
Op beide kaarten van 1621 is er een noordelijke zijkapel getekend die in de noordgevel een venster bevat. Op de grote kaart echter is de zijkapel ook langs de oostzijde voorzien van een venster. Of de kerk toen ook al een zuidelijke zijkapel had, kunnen we niet zeggen. Want op de kaart van 1644 is een geen zuidelijke zijkapel getekend bij het kerkgebouw. Waarschijnlijk is er een zuidelijke zijkapel aangebouwd rond het midden van de 18de eeuw want op de kaart van 1754 is er wel een zijkapel langs het zuiden getekend. Het koor van de kerk was twee traveeën groot, had een vlakke sluiting en was afgedicht met een zadeldak dat lager is dan het dak van het schip. De noord- en zuidzijden werden doorbroken door twee vensters, de oostzijde door slechts één venster.
H. Raes die in haar proefschrift ook de voormalige kerk van Okegem behandelde beschrijft deze als volgt : "... De kerk had een west-toren, gevolgd door een eenbeukig schip en een koor met vlakke sluiting. De westtoren werd waarschijnlijk in de 14de eeuw opgetrokken. Het schip en het koor waren waarschijnlijk romaans of vroeggotisch van vorm. Het schip werd later uitgebreid met twee zijkapellen die waarschijnlijk in de 17de eeuw opgetrokken werden" (8).
Voor de 18de eeuw beschikken we slechts over één iconografisch document van onze parochiekerk. Op een kaart getekend door J. De Deken in 1754 staat de kerk getekend en is voorgesteld langs de Z.O.-zijde. Het is opvallend dat ze niet zo mooi getekend is als op de kaart van Ph. De Deyn zodat we er ook geen al te duidelijk beeld van krijgen. De kerk wordt hier omringd door een kerkhofmuur. Ook is een zuidelijke zijkapel getekend met een venster in de oost- en zuidgevel. Die kapel moet dus gebouwd zijn tussen 1644 en 1754 maar geen enkel verslag of rekening maakt er melding van. Waar de sacristie, die in 1757 afgebroken werd en vervangen door een nieuwe, moet gesitueerd worden is niet zo duidelijk. (fig. 2)

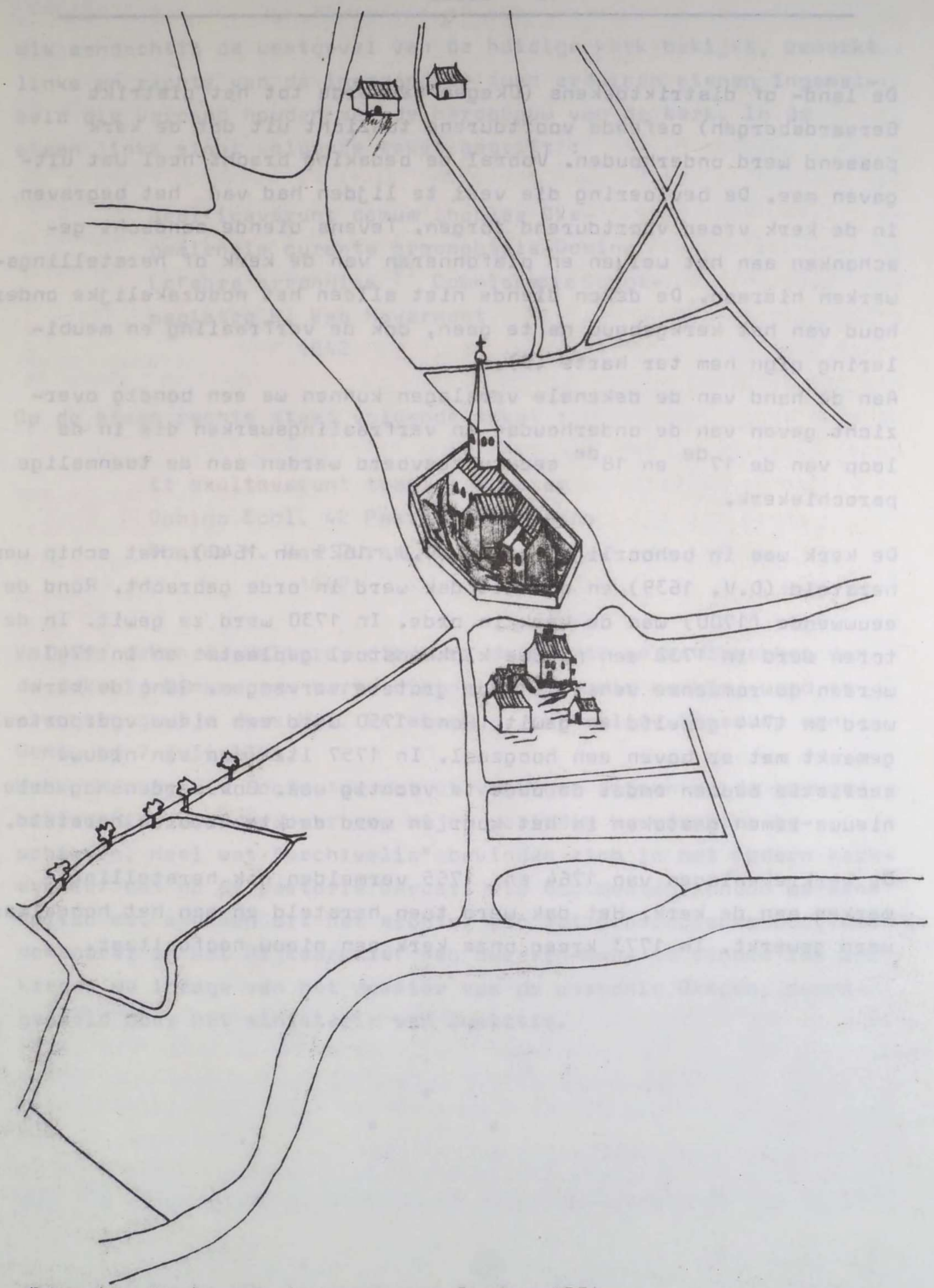

Fig. 2 : Kopie van de kaart van Okegem 1754.

4. Onderhouds- en herstellingswerken aan de kerk in de 17de en 18de eeuw.

De land- of distriktdekens (Okegem behoorde tot het distrikt Geraardsbergen) oefende voortdurend toezicht uit dat de kerk passend werd onderhouden. Vooral de bedaking bracht heel wat uitgaven mee. De bevloering die veel te lijden had van het begraven in de kerk vroeg voortdurend zorgen. Tevens diende aandacht geschonken aan het welven en plafonneren van de kerk of herstellingswerken hieraan. De deken diende niet alleen het noodzakelijke onderhoud van het kerkgebouw na te gaan, ook de verfraaiing en meubilering gign hem ter harte (9).
Aan de hand van de dekenale verslagen kunnen we een bondig overzicht geven van de onderhouds- en verfraaiingswerken die in de loop van de 17de en 18de eeuw uitgevoerd werden aan de toenmalige parochiekerk.

De kerk was in behoorlijke staat (D.V. 1625 en 1640). Het schip was hersteld (D.V. 1639) en ook het dak werd in orde gebracht. Rond de eeuwwende (1700) was de kerk in orde. In 1730 werd ze gewit. In de toren werd in 1732 een nieuwe klokkenstoel geplaatst en in 1740 werden de romaanse vensters door grotere vervangen. Gans de kerk werd in 1744 gewelfd en gewit. Rond 1750 werd een nieuw voorportaal gemaakt met er boven een hoogzaal. In 1757 liet men een nieuwe sacristie bouwen omdat de oude te vochtig was. Ook werden nog drie nieuwe ramen gestoken in het koor en werd de klokketoren hersteld.

De kerkrekeningen van 1764 en 1765 vermelden ook herstellingswerken aan de kerk. Het dak werd toen hersteld en aan het hoogaltaar werd gewerkt. In 1773 kreeg onze kerk een nieuw hoofdaltaar.

5. Heropbouw van de kerk.

Wie aandachtig de westgevel van de huidige kerk bekijkt, bemerkt links en rechts van de ingangsdeur twee arduinen stenen ingemetseld die verband houden met de heropbouw van de kerk. In de steen links staat volgende tekst gegrift :

Aedificaverunt domum inculae Oke-
gemiensis curante proenobilis Domino
Lefebre arrondiss ti Commissario Burge-
magistro B. Van Havermaet
1842

Op de steen rechts staat volgende tekst :

Et exultaverunt templum sanctum
Domino Eccl. 42 Pastore Reverendo
Domino M. Van Durme
1842

Volgens deken J. Walters, die over de meeste parochiekerken van de dekenij Ninove een korte historische studie maakte, werd ze plechtig gewijd door Mgr. Delebecque, toenmalige bisschop van Gent, op 7 juli 1845.
We kunnen in dit hoofdstuk wat uitvoeriger ingaan op de bouwgeschiedenis omdat we over een bijna volledig bouwdossier beschikken. Heel wat "archivalia" bevinden zich in het modern kerkarchief dat op de pastorie berust. Die documenten konden we aanvullen met stukken uit het archief van het provinciebestuur, dat momenteel in het Rijksarchief van Beveren-Waas te vinden is. Ook kregen we inzage van het dossier van de parochie Okegem, samengesteld door het ministerie van Justitie.

o

o o

Toen E.H. Marinus Van Durme in januari 1840 aangesteld werd als pastoor van Okegem, moest het hem dadelijk opgevallen zijn dat de parochiekerk van Okegem veel te klein was voor de plaatselijke bevolking. Okegem teldę in 1840 immers 672 inwoners. Onmiddellijk trok hij op stap en kon de kerkfabriek en het gemeentebestuur bewegen iets te beginnen. De kerkfabriek was als volgt samengesteld : pastoor M. Van Durme, burgemeester B. Van Havermaet die van rechtswege tot de raad behoorde, Karel Haelterman, Francis Hendrickx, Henri Covens, Pieter De Brabanter en Judocus Van Houtęm. Het toenmalig gemeentebesuur telde 7 leden : Benedikt Van Havermaet (burgemeester), Karel Haelterman en Domien De Boitselier (schepenen), Pieter De Brabander, Francis Provins, Henri Covens en Jan Philip Van den Berghe (leden).
Als we u daarbij nog de samenstelling van het armbestuur geven is de zaak rond. Maakten deel uit van het Bureau van Weldadigheid : Karel Haelterman, Henri Covens, Judo Vetsuypens, Francis Provins en Domien De Boitselier.
Het is opvallend dat verschillende personen tegelijk in de drie bestuurslichamen een functie hadden.
De kerkfabriek gaf begin 1840 aan architect J.B. Van Impe van Ninove opdracht een plan en bestek op te maken van de heropbouw van de kerk met uitzondering van toren en sacristie. Deze twee delen van de kerk wou men bewaren omdat ze nog in goede staat waren.
Tot onze spijt konden we het plan van de nieuwbouw van de kerk nergens terugvinden. Als documenten vonden we in het kerkarchief alleen het bestek en begroting en het lastencohier bestemd voor de aanbesteding.
De heropbouw van de kerk werd volgens het bestek op ruim 15 000 fr. geraamd. Om die grote som bijeen te krijgen moesten heel wat fondsen aangesproken worden. Op 1 april 1840 "beraamde" de kerkfabriek zich over dit probleem en besliste over te gaan tot de verkoop van onroerende goederen gelegen te Denderhoutem (61 a), te Outer (52 a), te Liedekerke (75 a) en te Denderleeuw (16 a). In totaal wou de kerkfabriek dus ruim 2 ha bezittingen van de hand doen.
Ze motiveert haar beslissing als volgt :

"Gezien de noodzakelijkheid van de herbouwing van de kerk ten uit-

uitzondering van toren en sacristye
overwegende dat de Kerk gezamentlijk met de gemeente de noodige fondsen niet bezit tot deze herbouwing :
heeft besloten te verkoopen de volgende goederen ..."

De kerkfabriek had in 1838 haar bezittingen laten opmeten door Petrus Jozef Evenepoel, landmeter te Borchtlombeek. Hij mat 19 percelen land en weide op, gelegen te Okegem, Ninove, Outer, Denderhoutem en Liedekerke en stelde vast dat de kerkfabriek eigenares was van ± 6 ha grond. Van dit bezit wou men dus ± 2 ha verkopen als het provinciebestuur daarvoor zijn toestemming gaf.

Op 10 mei 1840 richtten de Kerkfabriek en het Gemeentebesuur een verzoekschrift aan het Provinciebestuur waarin ze de toestemming vroegen om de kerk van Okegem te herbouwen en waarbij ze ook het bouwplan en bestek voegen. Hierbij gaven ze ook te kennen over welke financiële middelen ze slechts beschikten nl. de opbrengst van de verkoop van onroerende goederen en de vrijwillige inschrijvingen (giften) van de inwoners van Okegem. Op de eerste officiële lijst van inschrijvingen vinden we slechts negen namen vermeld met het bedrag van inschrijving nl. Pastoor M. Van Durme (100 fr.), burgemeester B. Van Havermaet (50 fr.), gebroeders Haelterman (90 fr.), Fr. Hendrickx (90 fr.), H. Covens (50 fr.), J.B. Covens (55 fr.), Jan Vetsuypens (40 fr.), Fr. Provins (25 fr.). In totaal werd dus 500 fr. ingezameld.

Reeds op 12 juli 1840 maakte ingenieur Lemmens, in opdracht van het ministerie van Openbare Werken, een rapport op waarin hij een beschrijving geeft van de staat van de kerk en het provinciebestuur adviseert het voorgelegd project te aanvaarden. We laten u graag kennismaken met dit rapport dat opgesteld was in het Frans en dat we u in vertaling weergeven.

"De kerk is klein en eenvoudig, maar regelmatig gebouwd. Het interieur is goed en mooi. De bevloering bestaat uit vierkante marmeren tegels ; er is een lambrisering in eikehout en lichtjes gesculpteerd, die langs de binnenkant van de kerk is aangebracht tot op manshoogte.
De kerk zelf verkeert in een behoorlijke staat. In de muren zijn wel enkele scheuren maar hierover hoeft men zich niet ongerust

te maken. De toren en sacristie zijn recenter van opbouw en ook in betere staat.
Niet om de slechte staat dient de kerk herbouwd te worden, maar omdat ze te klein geworden is voor de huidige bevolking. De kerk lijkt meer op een kapel dan op een kerk. Het is dus passend dat het voorgelegd project aangenomen wordt, waarin de toren en sacristie bewaard blijven."

Ter illustratie voegen we hier een deel van de kaart van Okegem bij die opgenomen is in de Atlas van de Buurtwegen en opgemaakt rond 1840. Hierop is duidelijk het grondplan van de oude kerk met ommuurd kerkhof te zien. (fig. 3)
Links van de kerk was het hof van Henri Covens en rechts van de kerk het hof van burgemeester Benedickt Van Havermaet. Achter de kerk, in oostelijke richting, was de pastorie met bijgebouwen.

Slechts op 17 april 1841 stuurde het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen het gans dossier door naar de Minister van Justitie onder wiens bevoegdheid de kerkelijke zaken ressorteren. Bij dit dossier waren o.m. gevoegd : het advies van de bisschop van Gent, het rapport van de hoofdingenieur en de lijst van de vrijwillige inschrijvers.
In de brief van de gouverneur aan de minister staat ook te lezen hoe de financiering zal gebeuren van de heropbouw van de kerk waarvan de kosten geraamd worden op 15 437 fr.
De kerkfabriek voorziet in een tussenkomst van 8 350 fr. ; de gemeentekas wil "100 fr." bijpassen en de inwoners dragen voor 1 000 fr. bij. Dus is er nog een tekort van 5 987 fr. Het provinciebestuur belooft een subsidie van 2 500 fr. en de gouverneur stelt de minister voor een zelfde bedrag toe te kennen. De Minister van Justitie stuurde dan op zijn buurt het ganse dossier door naar de Koninklijke Commissie van Monumenten die slechts enkele opmerkingen bij het plan maakte.
Bij Koninklijk Besluit van 19 juli 1841 verkeeg de kerkfabriek van Okegem de toestemming om een nieuwe kerk te bouwen en de Staatskas zou een subsidie van 2 500 fr. verlenen om de kosten hiervan te helpen dekken.
Toch verliep er nog een hele tijd vooraleer er met de aanbesteding van de werken kan uitgepakt worden. Waarschijnlijk liep er iets

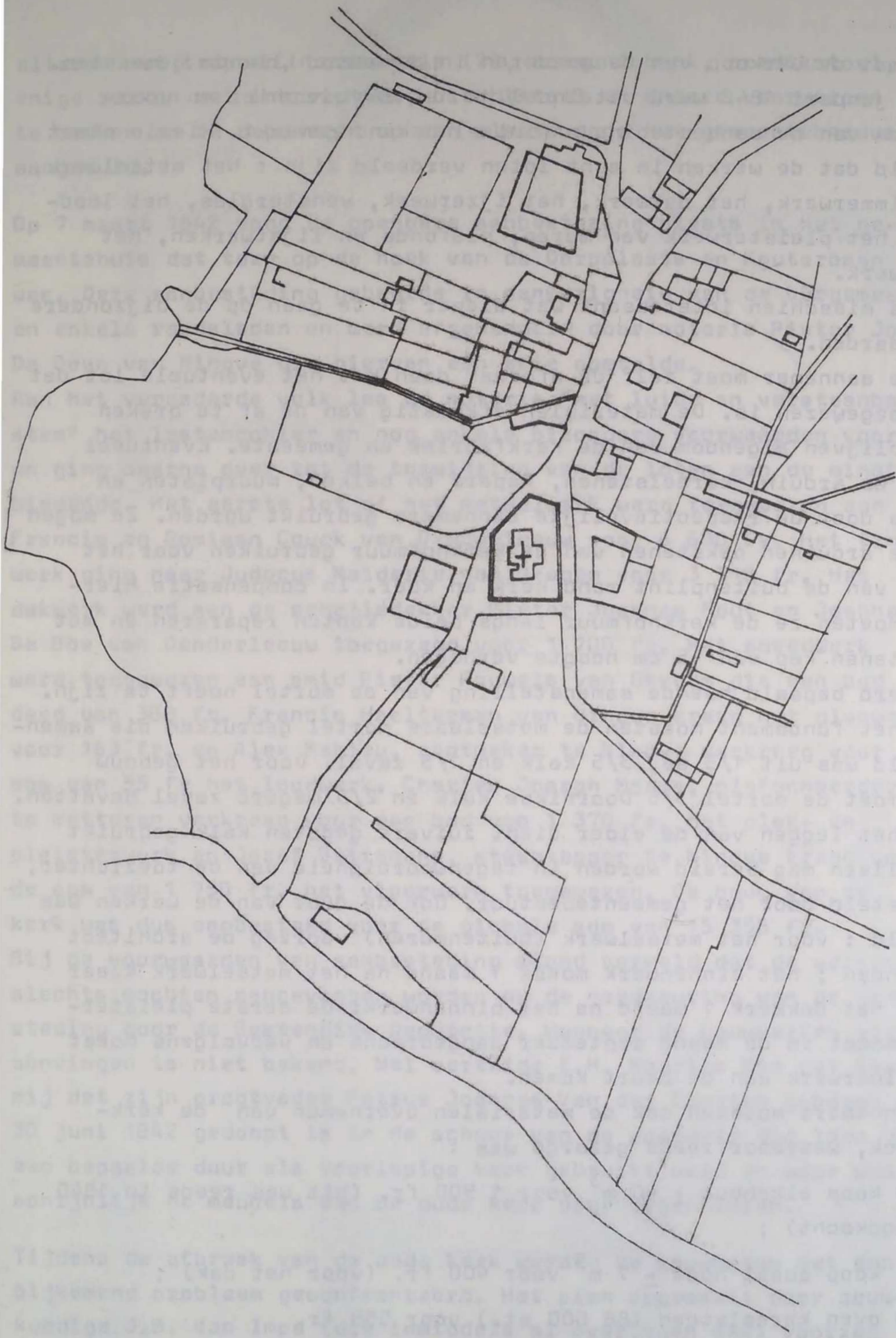

Fig. 3 : Grondplan van Okegem dorp rond 1840, uit de Atlas der buurtwegen.

mank met de verkoop van de goederen in de verschillende gemeenten. Op 18 januari 1842 werd uiteindelijk het lastencohier en voorwaarden van de aanbesteding officieel bekend gemaakt. Hierin staat vermeld dat de werken in acht loten verdeeld zijn : het metselwerk, het timmerwerk, het dakwerk, het ijzerwerk, vensterglas, het loodwerk, het pleisterwerk van muren, plafonds en lijstwerken, het vloerwerk.

Het is misschien interessant wat dieper in te gaan op de bijzondere voorwaarden.

Iedere aannemer moet zelf de afbraak doen met het eventuele lot dat hem toegewezen is. De materialen afkomstig van de af te breken kerk blijven eigendom van de kerkfabriek en gemeente. Eventueel mogen de arduin, kareelstenen, kepers en balken, muurplaten en ijzers door de respectievelijke aannemers gebruikt worden. Ze mogen ook de arduinen dekstenen van de kerkhofmuur gebruiken voor het maken van de buitenplint rond kerk en koor. In compensatie hiervoor moeten ze de kerkhofmuur langs beide kanten repareren en met een stenen kap van 15 cm hoogte verhogen.

Ook werd bepaald hoe de samenstelling van de mortel hoeft te zijn. Voor het fundament moesten de metselaars mortel gebruiken die samengesteld was uit 1/5 as, 3/5 kalk en 1/5 zavel. Voor het gebouw zelf moet de mortel 3/5 Doornikse kalk en 2/5 magere zavel bevatten. Voor het leggen van de vloer dient zuivere gegoten kalk gebruikt die alleen mag bereid worden in tegenwoordigheid van de toezichter, aangesteld door het gemeentebestuur. Ook de duur van de werken was bepaald : voor het metselwerk (buitenmuren) voorzag de architect 2 maanden ; het binnenwerk moest 1 maand na het metselwerk klaar zijn, het dakwerk 1 maand na het binnenwerk. De eerste pleisterlaag moest in de maand september aangebracht en vervolgens moest het vloerwerk aan de beurt komen.

De aannemers moesten ook de materialen overnemen van de kerkfabriek, waarvoor reeds gezorgd was :

- een koop eikehout $\pm$ 40 m^3 voor 1 900 fr. (dit was reeds in 1840 aangekocht) ;
- een koop abeel hout $\pm$ 7 m^3 voor 400 fr. (voor het dak) ;
- een oven kareelsteen (88 000 st.) voor 558 fr.

Ook waren de aannemers verplicht de meubels en ornamenten als

altaren met trappen, bozeersels (?), communiebank, predikstoel, enige zerken met inscripties, biechtstoel en andere voorwerpen af te breken en te deponeren op een plaats door het gemeentebesuur aangeduid.

Op 7 maart 1842 vond de openbare aanbesteding plaats in het gemeentehuis dat toen op de hoek van de Dorpplaats en Kouterbaan was. Deze aanbesteding gebeurde in aanwezigheid van de burgemeester en enkele raadsleden en werd afgehandeld door notaris Pieter Jozef De Deyn van Ninove die hiervan een akte opstelde.
Aan het vergaderde volk las de notaris "met luide en verstaanbare stem" het lastencohier en nog enkele bizondere voorwaarden voor en ging daarna over tot de toewijzing van de loten aan de minstbiedende. Het eerste lot of het metselwerk werd toegewezen aan Francis en Domiaan Couck van Denderleeuw voor 6 680 fr. Het timmerwerk ging naar Judocus Malderie van Okegem voor 3 310 fr. Het dakwerk werd aan de schaliedekker Pieter Joannes Fout en Joannes De Boe van Denderleeuw toegezegd voor 1 700 fr. Het smeedwerk werd toegewezen aan smid Pieter Pauwels van Okegem die een bod deed van 380 fr. Francis Haelterman van Ninove kreeg het glaswerk voor 163 fr. en Alex Mahieu, gootmaker te Ninove verkreeg voor de som van 55 fr het loodwerk. Charles Joseph Moens, plafonneerder te Wetteren verkreeg voor een bod van 1 370 fr. het plak- en pleisterwerk en Jozef Beiremans, steenkapper te Ninove kreeg voor de som van 1 750 fr. het vloerwerk toegewezen. De bouw van de kerk was dus aanbesteed voor de globale som van 15 358 fr.
Bij de voorwaarden van aanbesteding stond vermeld dat de werken slechts mochten aangevangen worden na de goedkeuring van de aanbesteding door de Bestendige Deputatie. Wanneer de bouwwerken precies aanvingen is niet bekend. Wel vertelde E.H. Maurits Van der Speeten mij dat zijn grootvader Petrus Joannes Van der Speeten geboren op 30 juni 1842 gedoopt is in de schuur van de pastorie die toen voor een bepaalde duur als voorlopige kerk gebruikt werd en waar waarschijnlijk de meubels van de oude kerk opgeborgen waren.

Tijdens de afbraak van de oude kerk werden de bouwheren met een bijkomend probleem geconfronteerd. Het plan opgemaakt door bouwkundige J.B. Van Impe (die inmiddels al overleden was) voorzag dat de toren en sacristie bewaard zouden blijven. Bij de afbraak

Fig. 4 : Grondplan kerk
gebouwd in 1842.

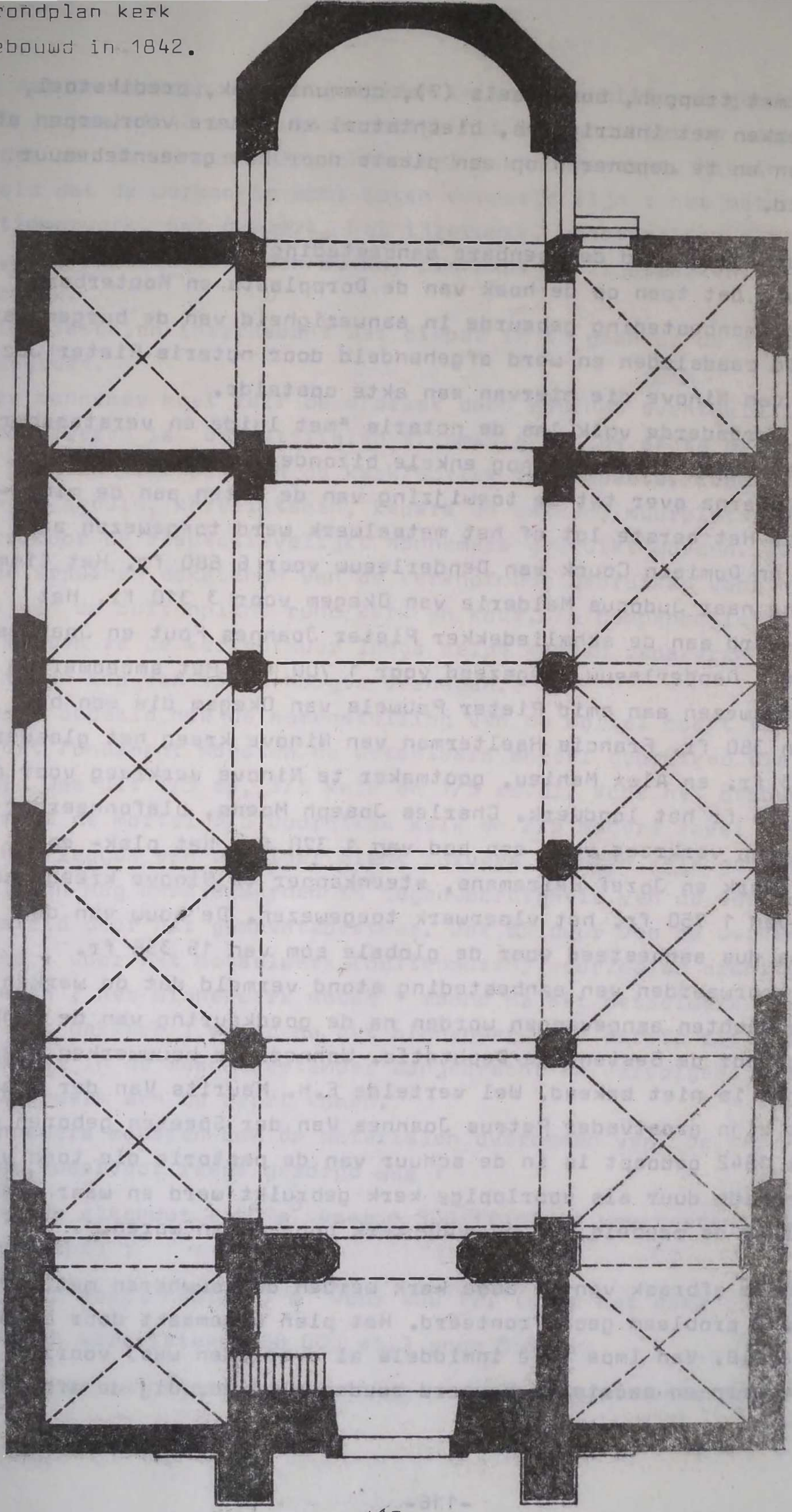

stelde het bestuur vast dat de sacristie zich ook in een minder goede staat bevond en dat dit overblijvend deel niet in harmonie zou zijn met de nieuwe constructie. Daarom werd aan het provincie-bestuur gevraagd de oude sacristie te mogen afbreken en te vervangen door een nieuwe. Dit zou een meeruitgave betekenen van ruim 1 200 fr. De kerkfabriek bekwam bij K.B. van 10 augustus 1842 de toestemming de sacristie af te breken en de staat en provincie zouden een extra subsidie verlenen van 800 fr. om de meeruitgaven te helpen bekostigen. We denken dat de ruwbouw van de kerk eind 1842 klaar was.

Plattegrond en voorstelling van het gebouw.

Hoger meldden we reeds dat de bouwplannen van de kerk, herbouwd in 1842 verloren gegaan zijn. Voor het opmaken van het grondplan beschikken we gelukkig over een plan dat gebruikt werd bij de vergroting van de kerk in 1905. Hierop staat het oude grondplan in stippellijn uitgetekend.

Het grondplan vertoont een rechthoekige plattegrond met als afmetingen 22 m lengte bij 14,5 m breedte. De westtoren is aan drie zijden door het schip ingebouwd. Het schip is pseudobasilikaal : de middenbeuk heeft 4 traveeën en de zijbeuken hebben elk 5 traveeën. Op de middenbeuk volgt het koor (± 9 m. diep) met een blinde travee en een driezijdige sluiting. In de hoeken gevormd door de zijbeuken en het koor bevindt zich in het noorden het magazijn en in het zuiden de sacristie. (fig. 4)

Van deze kerk vonden we slechts één iconografisch document nl. een schetsje van de kerk getekend door kanunnik Lavaut, archivaris van het bisdom Gent, die dit werkje circa 1880 uitvoerde. De kerk is hier voorgesteld langs de W.N.-zijde. (fig. 5)
Misschien is u bekend dat de kerk van Okegem gebouwd werd in neo-classicistische stijl.
Neo-stijlen werden vooral in de 19de eeuw aangewend. Ze nemen steeds elementen over van voorgaande kunststrekkingen in dit geval uit het Classicisme. Deze kunstuiting maakte gebruik van antieke Griekse en Romeinse vormen en onderwerpen. De benaming slaat meer

fig. 5 : Kopie schets van de kerk 1880.

bepaald op een stijl van de kunst in Europa tussen 1750 en 1850. Als bijzondere kenmerken heeft het neo-classicisme : alle versiering ontbreekt, alle lijnen zijn recht en sober. Alleen de ramen vertonen zware rondbogen.

Het financieel aspect van de bouw van de kerk onder de loupe.

Hoger zegden we reeds dat de bouw van de kerk aan de verschillende aannemers toegewezen werd voor de globale som van 15 358 fr. Dit bedrag was bedoeld voor de ruwbouw van de nieuwe kerk. De volledige afwerking heeft heel wat meer gekost. We hebben de bedragen van de aanbesteding vergeleken met de werkelijk gedane uitgaven voor de opbouw van de kerk. In het modern kerkarchief dat in de pastorie bewaard wordt zit het "Register der Ontvangsen en Uytgaven van het Kerkfabriek der Parochie Okegem" Judocus Van Houtem toenmalig schatbewaarder van de kerkfabriek begon in januari 1842 dit register met de rekening en verantwoording der ontvangsten van de jaren 1842 - 1843 - 1844. Hij vervolgde daarna met de gedane uitgaven in de jaren 1842, 1843 en 1844. Dit zijn dus de jaren waarin heel wat voorziene en onvoorziene uitgaven gebeurden voor de afwerking van de kerk.

We keken eerst de ontvangsten van de 1842-1843 en 1844 na en lichten hieruit alleen deze die iets te maken hebben met de bouw.

1842	- opbrengst van de verkoop van landen en meersen	6 730 fr.
	- eerste vrijwillige inschrijving van de inwoners voor het bouwen van de kerk	1 045 fr.
	- tweede vrijwillige inschrijving van de inwoners	784 fr.
1843	- opbrengst verkoop oude materialen van de oude kerk	140 fr.
	- opbrengst verkoop brokkelingen van nieuw en oud hout, arduin en stenen van de oude kerk	398 fr.
	- subsidies van Staat en Provincie	5 000 fr.

1844	- bijkomende subsidies van Staat en Provincie	1 620 fr.
	- Opbrengst verkoop partij land	2 520 fr.
	- verkoop van oude beelden, ...	101 fr.
	Totaal :	18 318 fr.

Merken we daarbij op dat er nog diverse ontvangsten geboekt werden als opbrengsten van stoelen en banken in de kerk, collecten en omhalingen, pachtgelden van goederen, enz... De schatbewaarder noteerde dat de ontvangsten voor de jaren 1842, 1843 en 1844 opliepen tot 23 410 fr.
De uitgaven voor die jaren bedroegen 23 076 fr. zodat de balans van de rekening begin 1845 afgesloten werd met een boni of overschot van 333 fr.
Het is interessant de werkelijke gedane uitgaven in verband met de bouw van de kerk even na te gaan.

1842 :

- betaeld aan J.B. Van Impe over 't opmaeken van 't plan der nieuw gebouwde kerk	229 fr.
- aen M. Spitaels en J. De Boom over aenkoop van boomen en bert	2 216 fr.
- aen Francis en Damiaan Couck over metsloon, levering kalk, enz...	6 640 fr.
- aen Judocus Maldrie over timmerloon	1 290 fr.
- aen Judocus Maldrie over arbeydsloon	598 fr.
- aen Joannes Faut en Joannes De Boe, schaliedekkers over 't maeken van het dak der kerke en dagloon	1 769 fr.
- aen Pieter Pauwels, smit te Okegem over 't maeken van het ijzerwerk aen de nieuwe kerk	2 063 fr.
- aen Francisus Haelterman over het inzetten der ruyten in de vensters en leveren van 't glas	168 fr.
- aen denzelven erstelling in de vensters en kerkdeur van verscheyden couleuren	112 fr.
- aen Alexander Mahieu over levering loot	55 fr.

- aen Carolus Rens over plafonneren der nieuwe kerk 1 520 fr.
- aen Mr. Birmant over 't leggen van de vloer en leveren der stenen 2 144 fr.
- aen Joannes Cardon over het maeken van kareelsteen 558 fr.
- aen Joannes De Boitselier over het saegen van het bert voor het dack der kerke 164 fr.
- voor arbeyd in het haelen der boomen, vertier, breken van wagens, ijzere ketens enz. 112 fr.
- aen Juf. Van Frasschem over levering van 2 zerken en 2 wywaterbakken en 2 blauwe dekstenen voor de pilaeren van 't hekken 114 fr.
- aen den zelven over levering van kapiteelsteenen 95 fr.

1843 :

- betaeld aen Franciscus Jacops over het maeken van een eijzeren hekken voor de doopvont, een wayer ende ornamenten voor de kerkdeur 111 fr.
- aen notaris De Deyn over zijn devoiren 60 fr.
- aen Mr. Kint, blikslaeger te Aelst over blikken gooten voor aen 't daeck der kerk 114 fr.
- aen Francis Couck over 't leggen van de vloer der vonte in blauw acht duymers en plaveystenen plafonneren der zelve vonte met levering van kalk 362 fr.
- aen dezelven Fr. Couck over 't plafonneren der sacristye portael zangtribunen 217 fr.
- aen M. Janssens en F. Goedvinck over levering van bert en planken voor den auteur 133 fr.

1844 :

- aen Damianus Couck over levering van verven, dagloon van verven en kuyschen der vensters 85 fr.

- aen Livinus Poelaert over dagloon voor het stellen der biechtstoelen, communiebank en lessenaeren 61 fr.
- aen Fr. De Nil over het vernissen der biechstoelen 42 fr.
- aen Adrianus Van der Straeten over levering van kareelsteen voor den toren van de kerk 120 fr.
- aen Petrus De Boitselier over logement verleent aan den schrynwerker en vernisser 100 fr.

De opstelling van die diverse uitgaven leert ons dat ruim 20 000 fr. besteed werd aan de bouw en afwerking van de kerk. Dit is dus ca. 5 000 fr. meer dan het bestek voorzag. Die meeruitgaven zijn grotendeels gedelgd door de verkoop van eigendom en door bijzondere giften van de inwoners.
Eén post van de uitgaven viel ons bijzonder op nl. er is meer dan 2 000 fr. betaald aan smid Pieter Pauwels. Nochtans werd het ijzerwerk van de kerk hem toegewezen voor 380 fr. en in het bestek en begroting werd deze post geschat op 820 fr. Wat hij precies voor die som gepresteerd heeft is in de rekening niet gepreciseerd.
Het dossier van de parochie Okegem in het archief van het bisdom Gent bevat een overzicht van gedane uitgaven aan het kergebouw en ornamenten. Dit stuk is opgemaakt door pastoor De Vriendt op 16 februari 1865. Hierin vermeldt hij dat de bouw van de nieuwe kerk opgetrokken in 1842 21 570 fr. gekost heeft. Die som kon vereffend worden met de steun (subsidies) van Staat en Provincie (6 600 fr.) en de giften van de inwoners (1 191 fr.). De rest (13 779 fr.) werd door de kerkfabriek bijgepast.
Besluitend kunnen we zeggen dat eind 1844 de kerk af was en de goddelijke diensten er terug konden gehouden worden. De nieuwe kerk werd op 7 juli 1845 door Mgr. Delebecque plechtig ingewijd.

6. Meubilering en verfraaiingswerken aan de nieuwe kerk.

Pastoor M. Van Durme en de toenmalige kerkfabriek beseften dat bij een nieuw gebouwde kerk een passend interieur hoorde. Immers het uitzicht van het gebouw en het meubilair moesten, naar middeleeuwse traditie, bijdragen tot de bevordering van de volksvroomheid.
In die zin wordt ook de motivering geformuleerd in de beraadslaging van de kerkfabriek als ze een of ander werk wilden doen uitvoeren of iets belangrijks aankopen.

"... Overwegende dat de versiering der kerken grootendeels mede helpt tot de ontwikkeling van het godsdienstig gevoel." (Zitting van de kerkfabriek van den 4 july 1875).

Heel wat meubels van de oude kerk werden opnieuw in de nieuwe kerk gesteld o.m. het hoofdaltaar, de communiebank, de koorlessenaars met lambrisering en de biechtstoelen. Vanaf 1845 vindt men in het "Register van Ontvangsten en Uytgaven" de aankoop van nieuwe meubels vermeld. We citeren de voornaamste hiervan.

1845	een nieuwe trap aan het hoofdaltaar	100 fr.
1846	een nieuwe predikstoel	525 fr.
	een schilderij de H. Antonius voorstellende	175 fr.
	een nieuw orgel en orgelkast	1 960 fr.
1850	twee marmeren zijaltaren, parket en trappen	720 fr.
1854	een nieuw portiekaltaar (zij-altaar St.-Antonius)	350 fr.
1855	een nieuw portiekaltaar (zij-altaar O.-L.-Vrouw)	410 fr.
1873	een kruisweg (geschilderd door P. De Clercq)	(gift)
1875	een nieuwe godslamp in het koor	100 fr.
1879	een nieuwe klok	1 860 fr.
1880	een nieuwe doopvont	310 fr.

Als verfraaiingswerekn aan de kerk worden in het Register vermeld :

In 1848 schilderde J.B. Van Herzele van Ninove het koor en witte

de hele kerk. Dit werk kostte 427 fr.

In 1856 werden de twee nieuw geplaatste zijaltaren vernist en verguld en werd het oude schilderij "opgekuist" door P. De Clercq van Ninove voor de som van 295 fr.

Camille Panné van Aalst schilderde in 1861 de "hoogen autaer" (waarschijnlijk het koor) waarvoor de kerkfabriek 626 fr. betaalde.

In 1873 schilderde P. De Clercq van Ninove de "Kalvaar" voor 134 fr. Deze "Kalvarie" werd in 1857 opgericht tot nagedachtenis van Cornelia Joanna Hendrickx (+ 16 november 1853) en Jan Francis Hendrickx (+ 25 december 1855) burgemeester. Dit monument werd aan de buitenmuur van de zuidelijke sacristie opgesteld.

Tijdens de kerkraad van 4 juli 1875 werd beslist schilderwerken in het koor te laten uitvoeren door P. De Clercq, kunstschilder en directeur van de Academie van Schone Kunsten van Ninove (zo betitelt hij zich in het bestek). Hij had hiertoe aan de kerkfabriek een bestek bezorgd waarin hij een korte beschrijving geeft van de werken die hij wil uitvoeren met vermelding van de kostprijs. Voor een bedrag van 1 400 fr. stelt hij voor het hoofdaltaar, de muren en het plafond van het koor, de omlijsting van de ramen te schilderen en er versieringen aanbrengen (Decorer en cire avec emploi d'or fine). Verder wil hij ook de lambrisering in het koor, de twee sacristiedeuren en de communiebank vernissen en het schilderij aan het hoofdaltaar "Kristus aan het kruis" restaureren. Welke werken P. De Clercq precies uitgevoerd heeft, vermeldt het Register niet ; alleen is aangestipt dat voor het schilderen en verven in de kerk in 1876 aan P. De Clercq 330 fr. betaald werd.

In 1883 werd aan L. De Rijck van Ninove 139,50 fr betaald voor het schilderen van het hocgaltaar.

De kerk werd nog eens gewit in 1884 door J. De Duffeleer, metselaar te Pamel, waarvoor hem 128,50 fr. betaald werd.

In juli 1893 besliste de kerkraad opnieuw de kerk te laten verven en witten. Ze had daartoe de heren E. Brassine en De Boeck van Brussel aangezocht die deze karwei willen opknappen voor 900 fr. Het bestek dat ze hiervoor opmaakten zit niet meer bij de beraad-

slaging, zodat we niet kunnen detailleren. Deze werken werden in 1894 uitgevoerd en de betaling gebeurde in drie keer.

In 1897 kwam de voorgevel van de kerk aan de beurt. Pastoor Bicqué geeft in het Liber Memoriales hierover enkele kleine détails.
De voorgevel van de kerk is afgekrabd, in het rood gezet met witte cementen banden. Ook werd het torenuurwerk verplaatst en werd een nis geopend waarin een Sint-Antonius beeld is geplaatst.
Deze werken werden uitgevoerd door E. Brassine van Brussel voor 650 fr.

In 1900 werd een nieuw schilderij (een copie van het oude doek van De Craeyer) voorstellende "De H. Dominicus ontvangt de Rozenkrans van Onze-Lieve-Vrouw" geïnstallerd in het zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw.

7. Vergroting van de kerk in 1905-1906.

Rond de eeuwwisseling stond men in Okegem voor hetzelfde probleem als in de jaren 1840. Door de voortdurende toename van de bevolking was de kerk opnieuw te klein geworden en dacht men terug aan een vergroting van de kerk. De kerkfabriek gaf daarom reeds in 1899 aan architect J. Goethals van Aalst opdracht de plannen te tekenen en een bijzonder lastenboek en schattend bestek op te stellen.

Nadat deze zaak een paar jaar aangeslepen had, jwam er eind 1902 terug wat schot in. Op de vergadering van de Kerkraad van 16 oktober 1902 stond de vergroting van de kerk terug op de dagorde en werden de plannen en bijzonder lastenboek goedgekeurd. Men besliste verder een schrijven naar de gouverneur te richten waarin o.m. te lezen stond :

De kerkfabriek is genoodzaakt de kerk te vergroten ten gevolge de grote vermeerdering van de bevolking. Op 1 januari 1902 telde Okegem 1 110 inwoners en er is jaarlijks een toename van 20 tot 25 inwoners.
De plannen van de vergroting zijn reeds opgemaakt en volgens het schattend bestek lopen de kosten hiervan op tot 14 715 fr. De ge-

meenteraad besliste tussen te komen voor en bedrag van 3 200 fr.
De kosten kunnen op volgende wijze gedekt worden :

- aandeel van de kerk 6 810 fr.
- aandeel van de gemeente 3 000 fr.
- toelage van de staat 2 452,50 fr.
- toelage van de provincie 2 452,50 fr.

De kerkfabriek vroeg aan de hogere overheid de verbouwingswerken te mogen uitvoeren en ook de nodige toelagen van provincie- en staatsbestuur.
Ze verzocht ook de toestemming om van een obligatie van 12 400 fr. die ze in 1901 belegd had tegen 3 %, voor een bedrag van 7 000 fr. te mogen verkopen, zodat ze over de nodige fondsen beschikt om haar aandeel in de kosten te kunnen betalen.

Het bijzonder lastenboek geeft vooreerst een algemene beschrijving van de uit te voeren werken aan de kerk :

"a) het afbreken van het achterdeel der bestaande kerk, het kuissche der materialen en het wegbrengen van het steengeruis en andere

b) het uitbreken en herplaatsen der meubelen met alle de toebehoorten

c) het heropbouwen van den koor, zijdekapellen (zijaltaren), sacristijen, voetpad en veranderen van het dak aan den voorgevel

d) het verplaatsen van den afsluitingsmuur (kerkhofmuur) met het invoeren van den nodigen grond uit de fondering.

Om de vergrotingswerken te kunnen realiseren diende een deel van het kerkhof ingenomen en moesten er lijken ontgraven worden. Hiervoor werd op 5 december 1903 speciale toestemming gevraagd. Bij K.B. van 30 april 1904 werd het gemeentebestuur geautoriseerd om graafwerken aan een deel van het kerkhof uit te voeren, noodzakelijk voor de vergroting van de kerk. In datzelfde jaar kwamen de wetsdokters om de schikkingen te bespreken in verband met de ontgravingen.

Nadat er aan het plan nog een paar kleine wijzigingen werden gebracht door de Commissie van Monumenten kon men begin mei 1905

overgaan tot de officiële aanbesteding van de werken. De laagste aanbieding kwam van aannemer Ph. Vander Fraenen van Zottegem die voor en bedrag van 12 650 fr. de werken zou uitvoeren.

Bij K.B. van 29 juni 1905 verkreeg de kerkfabriek de toestemming de vergrotings- en herstellingswerken uit te voeren en kreeg ook de verzekering dat de Staat een toelage van 2 239 fr. zou verlenen. De provincie zou hetzelfde bedrag als "hulpgeld" geven.

De werken werden aangevat op 1 juli 1905 en duurden tot 19 mei 1906. Tijdens de verbouwingswerken werd de kerk gebruikt voor de diensten want de aannemer was verplicht een houten afsluiting te plaatsen vóór het koor en voorlopige sacristie.

Als we het grondplan van de vergrote kerk (dus de huidige kerk) vergelijken met het grondplan van de kerk gebouwd in 1842 stellen we heel wat veranderingen vast.
Het schip van de kerk werd met één travee verlengd en een nieuw koor, sacristie en magazijn werd bijgebouwd. Terzelfdertijd met de vergroting van de kerk werd het dak aan de voorgevel gewijzigd zodat de galmgaten niet meer gestopt waren door de bedaking.
De aannemer had ook gezorgd voor : twee eiken en zes ijzeren ramen met glaswerk, drie eiken deuren (sacristiedeuren), twee nieuwe portaaldeuren met luchtpompen, twee nieuwe delen van de Communiebank, twee donderschermen op het dak, het leggen van een voetpad rond de kerk in klinkaart (kleine steentjes), het herplaatsen van de Calvarie, en het metselen van een schouw in de sacristie.

Als supplementaire werken vermelden we :

1) Onder het koor werd een doorgang voor voetgangers gemaakt in kleine steentjes. Zo konden de vereerders van de H. Antonius hun kleine beeweeg ronde de kerk uitvoeren.
2) Toren en bedaking werden ook hersteld. Volgens een meting uitgevoerd door E. De Beenhouwer van Pamel op 20 september 1905 had de toren een oppervlakte van 88 m^2. Het torendak werd bedekt met nieuwe schaliën. Het torenkruis met haan en bol werd hersteld en verguld. Voor deze meerwerken had het provincie- en Staatsbestuur ook "hulpgelden" toegekend.

Het financiel aspect van de werken even belichten.

In 1907 werd een bewijzende staat van de uitvoering van de werken aan de kerk opgesteld waarvoor "hulgelden" (subsidies) door de provincie en staat waren verleend.
Hierop staat vermeld dat de totale uitgaven opliepen tot 17 923 fr. Dank zij de bijdrage van de gemeente (3 200 fr.) en de subsidies van provincie en staat (5 400 fr.) moest de kerkfabriek maar voor 9 323 fr. opdraaien. Zij had echter voorzorgen genomen en bekwam toestemming om een deel van haar belegd kapitaal (7 000 fr.) terug te krijgen. In het "Register van Ontvangsten en uitgaven" lezen we dat er in 1906 twee geldschieters nl. Pastoor J. Cnockaert en J. Van Holder, een som geld aan de kerkfabriek geleend hebben om de nodige betalingen aan de aannemer te kunnen doen. Deze bedragen werden hen natuurlijk achteraf in schijven terugbetaald.
Een vergelijking van de werkelijk gedane ontvangsten en met de uitgaven voor de jaren 1905 en 1906 geeft als slot nog een batig saldo. Voor die jaren noteerde de schatbewaarder Judo Van Holder voor 24 312 fr. aan ontvangsten en voor 23 777 fr. aan uitgaven. Dit maakt dat de rekening op 1 januari 1907 afgesloten werd met een boni van 535 fr. We mogen dus zeggen dat de vergrotings- en herstelwerken voor de kerkfabriek geen financieel verlies meebracht.

8. Verfraaiing- en herstellingswerken (1907-1985).

Als eerste verfraaiingswerk aan de kerk dienen de glasramen vermeld. In 1907 kregen de 14 ramen van onze kerk een gekleurde beglazing. Deze glasramen werden vervaardigd in Antwerpen waar twee Duitse glazeniers Hochreyter en Geyer een atelier hadden. Dit werk kon gerealiseerd worden dank zij de milde bijdrage (3 600 fr.) van de parochianen.

a) Schilder- en versieringswerken in 1905-1907 (10) en in 1931.

Reeds op 2 juli 1905, als de vergrotingswerken aan de kerk pas een

aanvang genomen hadden, besliste de kerkfabriek reeds de vergrote kerk te laten verven en schilderen door Frans Van Lancker, kunstschilder te Gent. Hij had voor de kerkfabriek een plan en schattend bestek van de uit te voeren werken opgesteld (spijtig genoeg zijn die stukken verloren gegaan) dat opliep tot 2 560 fr. De kerkraad besliste aan de hogere overheid de toestemming te vragen deze werken te mogen uitvoeren en hiervoor dan ook een toelage te verlenen. Van haar kant zou de kerkfabriek de uitgaven kwijten uit de verkoop van een lot bomen dat geschat werd op 1 130 fr.
De gouverneur meldde op 4 oktober 1905 dat de provincie en ook de staat geen toelagen verlenen voor schilderwerken in de kerken. Hierop antwoordde de kerkfabriek in een brief dd. 18 oktober 1905 dat ze afziet van haar aanvraag om toelagen voor bedoelde werken maar toch het voornemen heeft die werken te laten uitvoeren en zelf zal voorzien in de nodige uitgaven. Intussen bracht het "Provinciaal comiteit van Monumenten" aan de gouverneur verslag uit over het project. Het comité meldde alleen dat die schilderwerken geen kunstwaarde hadden en daarom het niet nodig was hierover advies te geven. De gouverneur berichtte in een schrijven dd. 12 maart 1906 aan de kerkfabriek dat het voor hem niet duidelijk is hoe de uitgave van 2 560 fr. voor het schilderen van de kerk zal kunnen vereffend worden aangezien de kerkfabriek nog met andere meeruitgaven moet rekening houden o.a. bijgevoegde werken aan de kerk (2 783 fr.), vernieuwing dakwerk toren (± 800 fr.), aankoop van een zekerheidskas of brandkas (230 fr.). De kerkfabriek hoefde dus nog voor een bedrag van ruim 6 000 fr. in te staan. In haar zitting van 25 maart 1906 onderzocht de kerkraad deze kwestie en besliste de gouverneur een antwoord te geven. In dat schrijven werd vermeld dat de kerkfabriek over geen andere middelen beschikt dan een deel van haar fondsen (belegd kapitaal) op te vragen en verzoekt de overheid om de toelating van 3 000 fr. van haar titels te mogen verkopen.
De Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen sprak op 27 april 1906 een gunstig advies uit en stelde aan de Minister van Justitie voor een koninklijk besluit uit te brengen. Bij K.B. van 21 mei 1906 kreeg de kerkfabriek tenslotte de toestemming de kerk te laten schilderen.
Die schilderwerken werden waarschijnlijk in de loop van 1907 uitge-

voerd want in het Register van Uitgaven staat vermeld dat men aan Fr. Van Lancker in 1907 eens 1 330 fr. en nog eens 1 430 fr. betaald heeft. Die schildering van de kerk, waarvan geen détails bestaan, kostte dus in totaal 2 760 fr.

In 1909 kwam kunstschilder Fr. Van Lancker nog eens naar Okegem om de zijaltaren, communiebank en biechtstoelen te vernissen en te vergulden. Dit werk kostte de kerkfabriek 407 fr.

De volgende grote schilderwerken gebeurden in 1931. Hiervoor werd Jules Van Wanzele, decorateur te Ninove, aangesproken die op 2 november 1930 een schattend bestek opmaakte van de werken die hij voorstelde uit te voeren. In het koor zou hij het oud plakwerk eerst met twee lagen en het nieuw plakwerk met drie lagen olieverf bezetten. Daarop zou hij dan volgende versieringen aanbrengen : de 12 apostelen (à 250 fr. per stuk) langs beide zijwanden van het koor ; twee engelen (à 250 fr per stuk) en drie emblemen van de drie godelijk personen (à 100 fr. per stuk) boven het hoofdaltaar. Verder zou hij langs de drie koormuren een band aanbrengen waarin een tekst (in gouden letters) zinspelend op de eucharistie wat 700 fr. zou kosten. Het voorbereiden van koormuren en andere decoratiewerk in het koor schatte hij op 5 000 fr. Het schilder- en versieringswerk in het koor liep dus op tot 9 500 fr. Het schilderwerk in de kerk zelf raamde hij op 7 350 fr. Voor die som wou hij volgende werken uitvoeren :

- de gewelven in waterverf schilderen en de muren in olieverf ;
- banden met versieringen aanbrengen ronde de vensters en slagen ;
- de reeds bestaande emblemen op de bogen van de gewelven met zwart contoureren en de purpere banden afboren met witte blokjes ;
- onder de 14 staties van de kruisweg de banden versieren met motieven sprekende op de passie van Christus ;
- de 10 kolommen versieren : de grote bagetten bronseren en patineren.

Volgens het bestek zou het schilderwek van de kerk (schip en koor) dus 16 850 fr. kosten. Een hele som geld in die tijd ! Deze schilderwerken werden in de loop van 1931 uitgevoerd. We hebben niet kunnen nagaan hoeveel ze precies gekost hebben aan de kerkfabriek.

Het is een feit dat deze versiering een lange tijd bestaan heeft want pas in 1971 werden deze "kunstwerken" gestopt bij een nieuwe schildering. 40 jaar lang zijn de kerkgangers van Okegem gesticht geweest door mooie gestileerde schildering van apostelen die met hun attributen van marteling voorgesteld waren.

b) Herstelwerken aan dak en toren (1965-1967).

Op het einde van de vijftiger jaren was de bedaking van kerk en toren er erg aan toe en vroeg een dringend herstel. Toch zullen de herstelwerken pas in 1966 aangevat worden dank het krachtig optreden van pastoor J. Houtman die hier op 11 april 1965 als pastoor aangesteld werd. In het Liber Memoriales, dat hij zeer nauwgezet bijhield, gaf hij over deze werken een bondig relaas, dat we u graag meedelen.

In oktober 1959 werd een eerste schrijven gericht naar het provinciebestuur met het oog op dringende herstellingwerken aan de toren en dak van de kerk. Roger Cassiman architect te Ninove werd aangezocht het voorbereidend werk aan te vatten.
Op 17 juni 1963 was de architect nog niet klaar met zijn werk, maar op 7 oktober 1963 kwam de belofte dat het bestek zo goed als klaar was.
Op 13 november 1964 was het bestek voor de herstellingswerken nog niet af en begon men te Okegem ongeduldig te worden daar de bouwvallige toren een bestendig gevaar voor de kerkgangers was geworden.
In januari 1965 was het bestek eindelijk klaar en werd in een speciale kerkraadvergadering op 31 januari 1965 goedgekeurd. Met een gunstig advies van de gemeenteraad werd de bundel doorgestuurd naar Gent voor goedkeuring en aanvraag om subsidies. Gezien het onvermogen van de kerkfabriek zou de gemeente 60 %, de staat 30 % en de provincie 10 % betalen. De raming van de herstellingswerken bedroeg 627 807 fr.
De herstellingswerken aan dak en toren van de kerk werden na aanbesteding toegewezen aan Leopold Heylen uit Wiekevorst voor de som van 483 363 fr.
Deze aannemer begon met de werkzaamheden op 1 maart 1967. De windhaan die van de torenspits afgenomen was werd door het dorp rond-

gedragen en de werklieden werden met een flinke fooi bedacht.
Het dak van kerk en toren werd volledig vernieuwd, de zuid- en westkant van de toren werden hervoegd samen met enkele delen van de zuidgevel.

c) Binneninrichting van de kerk - schilderwerken.

Nu de bedaking van kerk en toren volledig vernieuwd was werd op de kerkraad van oktober 1967 besloten de nodige stappen te doen om door een vakkundige een plan te laten ontwerpen voor de binnen-inrichting van de kerk.
Pastoor Houtman had reeds in augustus 1965 langs het parochieblad (waarin vanaf medio 1965 parochiale mededelingen en nieuws ver-schenen samen met de orde van de goddelijke diensten) een oproep tot zijn parochianen gericht en om financiële medewerking gevraagd (Hij schreef o.m. : "We weten dat het herstel van de parochiekerk hee wat offers zal vragen. Gelukkig is het geloof en de trouw aan de kerk van het volk van Okegem beter bewaard gebleven dan het kerk-gebouw en zijn allen bereid naar hun mogelijkheden mee te werken om van onze kerk een waardige tempel van Onze-Lieve-Vrouw te maken. Een briefomslag wordt in september van huis tot huis bedeeld en daarin kunnen de giften voor het herstel van de kerk gestopt worden".
Deze omslagen werden door de pastoor persoonlijk afgehaald en eind november deelde hij mee dat hij reeds 80 000 fr. aan giften ont-vangen had. In paril 1966 was dit bedrag tot boven de 100 000 fr. opgelopen.

Begin 1966 begon men met een grondige wijziging van het interieur van de kerk. De nieuwe voorschriften van het 2de Vaticaans Con-cilie verplichtten de pastoors immers het interieur derwijze aan te passen dat het volk meer betrokken werd bij de vieringen. De communiebank, die het schip van de kerk van het koor scheidde, werd weggenomen en op die plaats werd een nieuw vieringsaltaar geplaatst. De preekstoel en de meeste van de heiligenbeelden die aan de pilaren opgesteld waren, verhuisden naar de zolder van de sacristie. De eigenaars van kerkstoelen werden verzocht hun eigen stoelen uit de kerk te halen en werden vervangen door 220 nieuwe kerkstoelen, zodat er toen in de kerk 400 stoelen stonden. Ook werd

er voor een betere verwarming gezorgd : twee stookoliekachels produceerden voortaan de nodige warmte voor de kerkruimte. De verlichting werd ook aangepast en voor het eerst fungeerde een geluidsinstallatie (een gift van de parochianen aan hun nieuwe herder).
Al deze vernieuwingen (altaar, verwarming, verlichting en stoelen) konden vereffend worden met de giften van de parochianen. Pastoor Houtman bracht hierover een verslag uit in het parochieblad en verantwoordde wat hij met de giften van de inwoners reeds gedaan had.

In 1967 werden ook dringende herstelwerken aan de 14 kerkramen aangevat. Een voor een werden de ramen uitgebroken en voor totale herstelling weggebracht naar het atelier. Eind 1969 waren alle kerkramen hersteld en teruggeplaatst. Dit werk had dus ongeveer drie jaar geduurd. De financiering (170 000 fr.) hiervan is volledig door de inwoners gebeurd die maar met hun milde giften bleven afkomen.

Op de kerkraad van april 1968 werden de voorontwerpen voor de binneninrichting van de kerk bestudeerd en goedgekeurd. Naast herstelwerken aan het portaal, werd een eikenhouten lambrisering rond de kerk voorzien en de inrichting van een sacramentsaltaar.
In mei 1968 werden de herstelwerken aan het kerkportaal en hoogzaal begonnen. "Het eerste contact met onze kerk zal spoedig op die wijze heel wat gunstiger uitvallen" schreef de pastoor op 12 mei in zijn parochienieuws. Enkele maanden later pronkte onze kerk met een totaal nieuw portaal. Links en rechts van de ingangsdeur derden nieuwe aanplakborden aangebracht.

Op 26 januari 1969 deelde pastoor Houtman zijn vooruitzichten met het binnenzicht van de kerk aan de inwoners mee. "Met de goede wil en medewerking van u allen zal het binnenzicht van onze kerk in de loop van het jaar heel wat verandering ondergaan. De aanpassing van de verlichting, de eikenhouten lambrisering en het schilderwerk zullen onze kerk ongetwijfeld tot een heel andere kerk herscheppen. Er zullen evenwel in de periode dat de werken uitgevoerd worden hulpkrachten nodig zijn om de kerk te kuisen. Er zal ook op de goede hulp van velen verder een beroep gedaan worden".

Medio 1970 was onze kerk een prachtig wandbeschot of lambrisering rijker. De plannen hiervan werden getekend door architect A. Bressens van Gent op 4 januari 1968, die de profielen, houtzwaarten en het sculpteerwerk van het reeds bestaande wandbeschot in het koor copieerde. Op 10 augustus 1969 kregen de schrijnwerkers Albert en Henri Vernaillen van Okegem na aanbesteding de werken toegewezen voor de som van 553 461 fr. Deze vaklui werkten hieraan van 17 november 1969 tot 29 maart 1970. In juni 1970 werden de werken voorlopig goedgekeurd. Architect Bressens sprak zijn voldoening uit over de voortreffelijke afwerking en keurde zonder enige aanmerking de werken goed. De betaling gebeurde met de inkomsten van de kerkfabriek die hiervoor een financieringsplan opmaakte en met de giften van de parochianen.

In november 1970 werd in het vooruitzicht van de schildering van de kerk overgegaan tot de aanpassing van het oud hoofdaltaar. Die taak werd vervuld door pastoor W. Van Daele, die op 27 september 1970 tot nieuwe pastoor van Okegem was aangesteld. Het houten tabernakel met expositietroon en bijhorigheden werd weggenomen. In de plaats hiervan kwam een tabernakel, een brandoffermodel, met bijhorende kandelaars. Dit altaarstel was afkomstig uit het klooster van Ruiterskerke-Waasmunster. Er werd ook gewerkt aan de marmeren omlijsting en aan de trappen van het hoofdaltaar.
In juli 1974 werd dit "tweedehands" koperen tabernakel om een estetische eenheid te bekomen met het nieuw bronzen Christusbeeld (eind 1973 in de kerk opgehangen) vervangen door een nieuw bronzen tabernakel met bijhorende kandelaars en godslamp.

Begin 1971 werd de kerk volledig geschilderd door Sylvain Van Isterdael en medewerkers. Kleurenadvies werd verstrekt door kunstschilder Maurits Van Saenen van Ninove. Op een betrekkelijk korte tijd - van 4 tot 22 januari 1971 - was de kerk volledig opgeknapt en bood een mooie aanblik. Pastoor W. Van Daele deed in het parochieblad van 24 januari 1971 hiervoer een heel relaas.

"Onze kerkgaande menser hebben kunnen vaststellen dat er in de voorbije weken heel hard is gewerkt aan de binnen-afwerking van onze kerk. Vanzelfsprekend zijn de schilderwerken het meest in het oogspringend. Vergeten we echter niet dat vooraleer dàt werk kon worden aangevat er heel wat bezettings- en pleister- en afschuurwerk

bij te pas gekomen is. Ook de schrijnwerker is meerdere keren moeten inspringen om noodzakelijke herstellingen en bijwerken te verrichten. Bovendien werden hier en daar in de bevloering de meest afgesleten tegels vervangen, werden de gescheurde en gebroken gedeelten van de zijaltaren hersteld en blijft er nog heel wat werk aan het hoofdaltaar, dat nu als H. Sacramentsaltaar wordt gebruikt. Het oude missiekruis dat voorheen boven de ingang van het koor hing, wordt nu aangepast achter het Sacramentsaltaar opgesteld en zal van daaruit een centraal punt vormen.
Alle houtwerk van orgel en zijaltaren werd heel zorgvuldig gereinigd zodat de kleur ervan ongeveer zal overeenkomen met de tint van de nieuwe lambrisering. De orgelpijpen werden door een specialist nagezien met tinfolie belegd zodat ze bij de schildering niet zullen afsteken. De kruiswegstaties, in 1970 grondig gerestaureerd, krijgen nu nog een aangepaste omlijstingskleur".

Zes jaar later, in april 1977, kregen de muren en zoldering een opfrisbeurt. Tengevolge van de uitwasemingen van de stookoliekachels moesten vooral de zoldering en de muren afgewassen worden en kregen een paar laagjes verf bij.

Vanaf 1977 tot heden is er geen enkel noemenswaardig herstelwerk aan onze kerk meer gebeurd zodat we de bouwgeschiedenis kunnen besluiten.
We willen deze bijdrage afronden met een beschrijving van het exterieur en interieur en nemen over wat lic. Hilde Raes hierover in haar eindwerk schreef.

9. Beschrijving van de kerk van Okegem.

p l a t t e g r o n d.

1. De plaategrond vertoont :

- een westtoren die aan drie zijden ingebouwd is door het schip ;
- een schip, pseudobasilikaal van vorm, waarvan de middenbeuk vijf en de zijbeuken elk zes traveeën telt ;
- op de middenbeuk volgt een koor met een blinde travee en driezijdige sluiting.

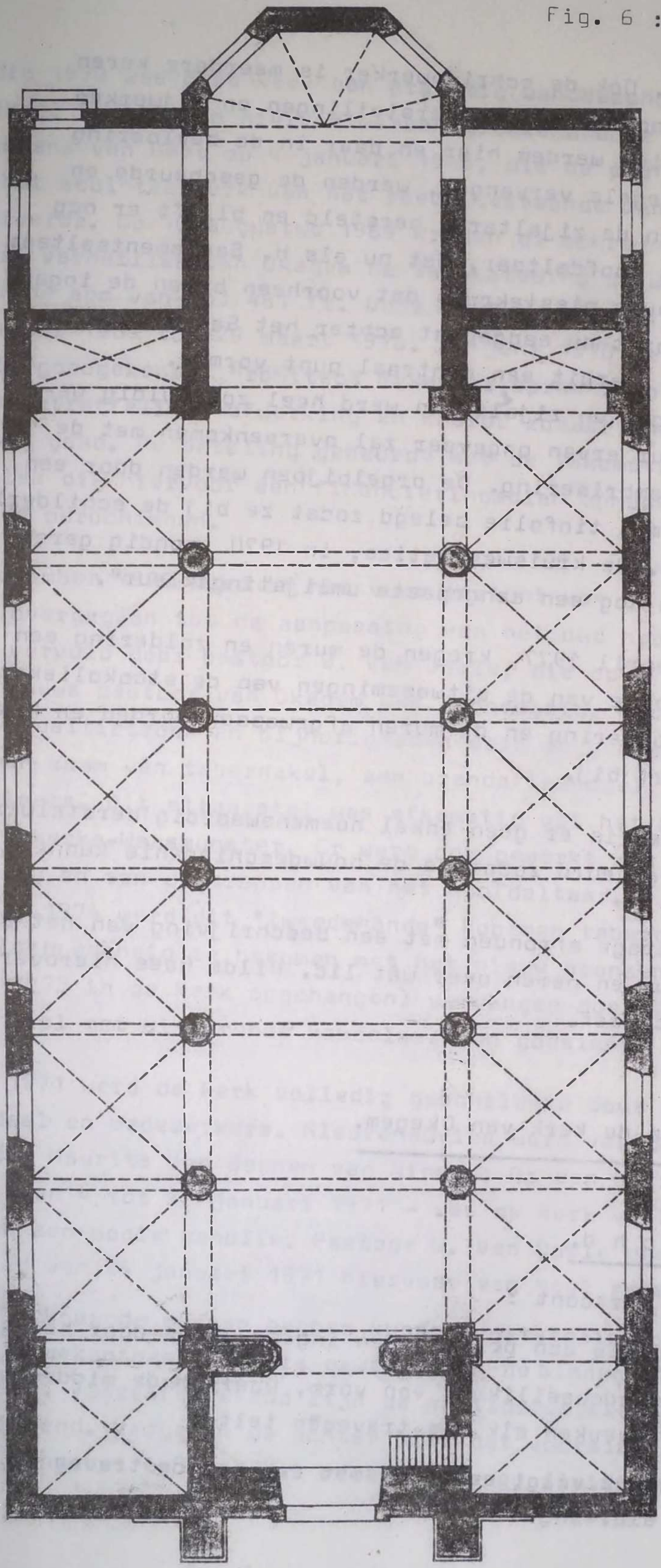

Fig. 6 : Plattegrond van de huidige kerk.

In de hoeken gevormd door de zijbeuken en het koor bevindt zich in het noorden en in het zuiden een sacristie. (fig. 6)

e x t e r i e u r.

1. De westtoren wordt bekroond door een ingesnoerde naaldspits waarop een kruis met windhaan prijkt.
   Links en rechts van de steunberen is het oude muurgedeelte bewaard dar door de zijbeuken ingemetseld werd bij de bouw van 1842. Opvallend is dat de twee muurgedeelten tussen de steunberen en de ingangsduer niet even breed zijn. Het linkergedeelte is 102 cm terwijl het rechtergedeelte 107 cm breed is.
   De steunberen die de westgevel steunen zijn vrij kort en hebben twee versnijdingen. Bovenaan zijn ze in baksteen uitgevoerd.
   Het ingangsportaal is een rechthoekige neo-classicistische deur geflankeerd door twee Toscaanse pilasters onder zwaar hoofdgestel uitgevoerd in hardsteen. Daarboven bevindt zich een smalle spitsboognis waarin een Sint-Antoinusbeeld.
   Een vierkante opening doorbreekt de derde geleding. Het klokkenverdiep heeft twee rechthoekige galmgaten ten westen en spitsboogvormige galmgaten ten noorden en ten zuiden binnen een zandstenen omlijsting. De gotische galmgaten zijn afgedekt met een rondlopende waterlijst die echter stopt aan de westgevel.
   Een tweede waterlijst is aangebracht onder de galmgaten maar stopt ook aan de westgevel.
   De toren is in verschillende soorten materialen opgetrokken. Het gedeelte rond het ingangsportaal met een deel van de steunberen en de oude zijstukken zijn opgetrokken in kleine blokjes zandsteen. Ze werden waarschijnlijk aangebracht ca. 1750 toen men een nieuw portaal maakte.
   Vanaf zeven lagen boven bet ingangsportaal is de westgevel in grote regelmatige zandstenenblokken gebouwd. De zuidwand van de toren is opgetrokken in baksteen die, behalve op enkele plaatsen, onder een gecementeerde laag zit. De oosthoek is afgelijnd met zandstenen hoekblokken. In het westen ziet men het zandstenen buitenparament van de voorgevel.
   Het onderste gedeelte van de noordwand van de toren werd vernieuwd, waarschijnlijk toen men het dak herplaatste. Een kleine

oppervlakte steen, links van het galmgat, lijkt tot de oorspronkelijke toren te behoren. Boven de druiplijst die rond het galmgat loopt is het torenoppervlak gecementeerd. De noordzijde van de toren is op de oosthoek afgelijnd door zandsteen hoekblokken.
De oostwand van de toren is volledig gecementeerd. Links en rechts van het dak is een zandstenen waterlijst zichtbaar. De hoeken zijn afgelijnd met zandstenen hoekblokken.

2. In 1842 werd een driebeukig pseudo-basilikaal schip gebouwd dat de toren aan drie zijden omsluit. Het schip is afgedekt met een zadeldak met afwolving aan de westzijde.
   De zuidgevel is opgetrokken in baksteen (20,5 x 10 x 5 cm) en steunt op een plint van zandstenen die niet homogeen van kleur zijn. Deze plint springt een weinig vooruit ten opzichte van de gevel. De eerste travee (in het westen) is zonder venster en springt vooruit tegenover de rest van de gevel. Zes rondbogige vensters doorbreken de rest van de gevel. Ieder venster heeft een zandstenen benedendrempel, sluitsteen en imposten. Bij de aanzet van het zesde venster ziet men een bouwnaad die dateert van de vergroting van 1905-1906. De muur is vanaf deze scheidingslijn in een ander baksteenformaat gemetseld (22 x 11 x 5,5 cm). De noordgevel is identiek aan de zuidelijke. Ook hier bevindt zich een bouwnaad bij de aanzet van het zesde venster. Van hier af is de plint in oostelijke richting in hardsteen gemetseld. Tegen de noordgevel zijn verschillende grafstenen geplaatst (12). De westgevel van het schip is in baksteen opgetrokken rond de resten van de vroegere westgevel. De zandstenen sokkel vertoont een bouwnaad met de sokkel van het oude middendeel. Horintale muurbanden en hoekblokken markeren deze gevel.

3. Van het koor ziet men aan de buitenzijde alleen de driezijdige sluiting. Het wordt verlicht door twee vensters, in de schuine wanden van de sluiting. Ze zijn identiek aan de vensters in de zijbeuken. Onder het koor is een doorgang voor voetgangers gemaakt in kleiene steentjes.

4. Beide sacristieën zitten samen met het koor en schip onder één zadeldak.
De sacristie aan de zuidzijde is even hoog als de zijbeuk. Ze is opgetrokken in baksteen op een sokkel die uit zandsteen en hardsteen bestaat. De gevel springt vooruit ten opzichte van de gevel van de beuk. De sacristie wordt verlicht door een rechthoekig getralied venster dat zich in de oostgevel bevindt. Boven de sacristie is een zolder die verlicht wordt door een rond venster dat langs de zuidkant is aangebracht. De ingangsdeur van de sacristie bevindt zich boven een gemetselde trap met ijzeren leuning. De sacristie aan de noordzijde is ook even hoog als de zijbeuk en opgetrokken in baksteen, op een sokkel die uit hardsteen en zandsteen bestaat. De sacristie zelf wordt verlicht door een rondbogig venster, de zolder door een randbogig venster. Onderaan in de sokkel is een getraliede opening uitgespaard voor de verlichting van de kelder.

i n t e r i e u r.

1. Westtoren.

De toren heeft vier verdiepingen. Het ingangsportaal is rechthoekig is afgezet met witte steen en heeft een vlakke zoldering. Een dubbele eikenhouten deur scheidt het ingangsportaal van de middenbeuk. De eerste verdieping heeft ook een vlakke zoldering. Deze ruimte is vierkantig en naar de middenbeuk geopend door een spitsbogige opening. De noord- en zuidwand wordt ondersteund door een rondboog die toegang geeft tot twee smalle nevenruimten. Langs de noordwand kan men via een ladder de luikamer bereiken. De muren van de luikamer zijn in baksteen gemetseld en gedeeltelijk bepleisterd. Deze ruimte (2,5 x 2,5 cm) is afgedekt door een houten zoldering. De westrand is zeer onregelmatig en de bakstenen hebben als afmetingen 26 x 12 x 6 cm. De andere wanden zijn gemetseld met bakstenen van 23 x 11 x 5 cm. De westwand wordt doorbroken door een vierkante opening die naar buiten toe versmalt. De muur is hier 86 cm dik. De muren van de klokkenkamer zijn volledig in baksteen gemetseld. De westwand is terug zeer onregelmatig en de bakstenen hebben dezelfde afmetingen als in de onderliggende

verdieping (26 x 12 x 6 cm). De rechthoekige galmgaten van de buitenzijde zijn langs de binnenkant haast niet te bespeuren. De overige muren zijn regelmatiger gemetseld, behalve onder de daklijst. De bakstenen zijn hier 23 x 11 x 5 cm groot.

2. Schip.

De kerk heeft een hoge middenbeuk en twee lagere zijbeuken. De middenbeuk is van de zijbeuken gescheiden door zes rondbogige arcaden die rusten op Toscaanse zuilen met achtzijdige hardstenen sokkels. De middenbeuk is afgedekt met tongewelf dat door gordelbogen in zes vlakken onderverdeeld wordt.
De zijbeuken omsluiten de toren. Ze zijn afgedekt met een Boheems kappengewelf door gordelbogen in traveeën onderverdeeld.

3. Koor.

Het koor is even hoog en breed als de middenbeuk. Het is afgedekt met een tongewelf dat door gordelbogen in twee traveeën onderverdeeld wordt.

De vloer in schip en koor is gelegd in steen van Basècles.

Jozef Van der Speeten.

P.S. We danken heel speciaal architect Jozef Van den Berghe van Ninove die voor de mooie illustraties zorgde.

Interieur van de kerk.

Algemeen zicht naar het koor - 1968

© K.I.K.

Interieur van de kerk.

Algemeen zicht naar het doksaal - 1968

© K.I.K.

NOTEN.

(1) PIETERAERENS, M., De Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen : een bouwgeschiedenis. In Land Van Aalst, jg. 1982, blz.177-234.

(2) Berust in het modern kerkarchief op de pastorie.

(3) VAN GASSEN, H., Geschiedenis van Ninove, deel 2, p. 81-82.

(4) REUSENS, E., Elements d'Archeologie chrétienne, deel 2, p. 45.

(5) Mededelingen van Heemkring Okegem, jg. 1981, p. 112-113.

(6) DE BROUWER, J., Bijdrage tot de geschiedenis van het godsdienstig leven en kerkelijke instellingen in het Land van Aalst tussen 1550 en 1621.

(7) Deze kaart werd reeds beschreven in de bijdrage "Okegem op oude kaarten en plannen" Mededelingen van Heemkring Okegem, 8ste jg., p. 27-28.

(8) RAES, H., Gotische kerken met westtoren tussen Denderleeuw en Geraardsbergen in de Denderstreek. Onuitgegeven proefschrift Gent, 1983-1984, p. 130.

(9) DE BROUWER, J., Bijdrage tot de geschiedenis van het godsdienstig leven en kerkelijke instellingen in het Land van Aalst tussen 1621 en 1796.

(10) We vonden een bijna volledig dossier hiervan terug in het Rijksarchief Beveren-Waas. Fonds Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, nr. 1/5600/10.

(11) Met dank aan koster-drukker G. Vernaillen die ons zijn volledige reeks parochiemededelingen liet inkijken.

(12) DE JONGE, P., Oude grafstenen aan de kerkmuur. Mededelingen van Heemkring Okegem, eerste jaargang, nr.3, p. 1-8.

TERUGBLIK OP HET 2DE LUSTRUM VAN HEEMKRING OKEGEM

In de laatste bijdrage van "Mededelingen" 1980 gaf Herman Van Isterdael een overzicht van vijf jaar werking van Heemkring Okegem. We achten het daarom nuttig even terug te blikken op de voorbije vijf jaar. Voor het opmaken van dit overzicht hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de jaar- en werkingsverslagen die vanaf 1980 opgemaakt werden ten behoeve van het Verbond van de kringen van heemkunde in Oost-Vlaanderen en voor de Culturele Raad van Ninove.

Bestuur van Heemkring Okegem.

De samenstelling van het bestuur onderging in de loop van dit lustrum enkele wijzigingen. In 1981 werd Jozef Van der Speeten tot voorzitter verkozen in vervanging van Pierre De Jonge en bleef die functie waarnemen tot op heden. Herman Van Isterdael die van 1975 tot 1980 secretaris van de Kring was, werd in 1981 opgevolgd door Georges Reynaert. Vanaf 1983 nam André Segers die functie waar. Bea Van der Speeten bleef haar functie van schatbewaarster behouden. In 1980 deed het bestuur een oproep tot de leden om lid te worden van het bestuur en een of andere taak op zich te nemen. We kregen slechts van twee leden respons nl. van André Segers en Lieve De Deyn die momenteel nog deel uitmaken van de bestuursploeg. Verder liet André Van de Perre zich door zijn echtgenote Ivonne Vermoesen vervangen en na het overlijden van oud-voorzitter Pierre De Jonge (17 maart 1985) werd zijn weduwe Suzanne Van der Speeten opgenomen in het bestuur. Eugeen Neuckermans nam in 1981 ontslag als bestuurslid. Het huidig bestuur van Heemkring Okegem telt dus momenteel nog 7 leden.

Ledenaantal.

In zijn overzicht van vijf jaar werking gaf H. Van Isterdael een kor relaas over het ledenaantaal van onze kring. Hij meldde dat Heemkrin Okegem eind 1980 zowat 200 leden telde. We geven u nu de precieze

cijfers van de laatste vijf jaar.

1981 : 187 leden
1982 : 183 leden
1983 : 183 leden
1984 : 191 leden
1985 : 188 leden

We moeten bekennen dat dit een prachtig resultaat is. Toch zouden we graag de kaap van 200 leden bereiken. U kan ons daarin helpen door Heemkring Okegem en zijn tijdschrift bij vrienden en kennissen aan te bevelen. Bij voorbaat reeds dank voor uw moeite.

Activiteiten.

Heemkring Okegem is van oordeel dat zijn voornaamste activiteit het verzorgen en uitgeven van een tijdschrift is. Met dit nummer besluiten we reeds de tiende jaargang van onze "Mededelingen". In het eerste lustrum kregen onze leden meer dan 600 blz. tekst aangeboden. Nu kunnen we u met een zekere trots melden dat u bij het afsluiten van de 10de jaargang 700 blz. tekst rijker bent, gebundeld in 13 nummers.
Toch moeten we een bedenking hierover kwijt. Het regelmatig laten verschijnen van onze "Mededelingen" loopt niet altijd van een leien dakje. De bijdragen die u regelmatig onder ogen kreeg zijn immers de vrucht van lang en geduldig opzoekingswerk. En voor die karwei staan spijtig genoeg weinigen klaar. Langs deze weg doen we een oproep tot onze leden en vragen hen om actieve medewerking. We zouden het zeer op prijs stellen mochten we nu en dan eens een bijdrage binnen krijgen, die dan kan verschijnen in ons blad. Er zijn immers nog vele facetten van het verleden van Okegem die niet aan bod kwamen. We denken bv. aan de landbouw vroeger, een beschrijving van oud landbouwalaam, oude ambachten, taal van bij ons, evolutie van de bevolking en bewoning van ons dorp, stambomen van oud gevestigde families, enz... We blijven hopen op medewerking en ... hoop doet leven.
Achteraan in dit nummer is een auteurs- en onderwerpenregister van de laatste vijf jaargangen ingelast. Soortgelijk register werd ook eind 1980 opgesteld en bevatte de namen van de auteurs en

en onderwerpen behandeld in de eerste vijf jaargangen.
Heemkring Okegem gaf daarbij nog twee extra-nummers uit. Vooreerst kreeg elk lid van 1984 de "Catalogus van de bibliotheek en documentatiecentrum" toegestuurd. Verder werd in 1985 een catalogus van de tentoonstelling van kunstschatten en bezit van de parochiekerk gepubliceerd.
Ook hebben we nog enkele andere activiteiten op ons palmares staan.

In 1981 was Heemkring Okegem met de organisatie van de Gouwdag van Oostvlaamse heemkundigen belast en organiseerde ze twee geleide wandelingen in Okegem.

De kring verleende in 1983 zijn medewerking aan de tentoonstelling "Schatten van Oostvlaamse schuttersgilden" die in Gent liep en een organisatie van het verbond was.

In 1984 was onze kring betrokken bij de plechtige inhuldiging van de nieuwe Sint-Jozefskapel en vergastte de aanwezigen op een diamontage over het verdwenen kapelletje.

Een hoogvlieger was de tentoonstelling die gehouden werd in onze parochiekerk op 16 juni 1985. Met toestemming van de kerkfabriek kon de kring een 70-tal waardevolle bezittingen van de kerk tentoonstellen en mocht ze zich verheugen over een massale opkomst.

Ook waren twee bestuursleden actief betrokken bij de organisatie van de tentoonstelling "De premonstratenzerabdij van Ninove, kerk en patroonheiligen" die van 5 tot 27 oktober doorging in de kerk van Ninove.

Sinds enkele jaren verzorgt Herman Van Isterdael de bibliotheek van onze kring en kan elk lid (en ook andere belangstellenden) boeken en tijdschriften ontlenen. Verleden jaar ontvingen de leden de cataloog van ons boeken- en tijdschriftenbestand. Ze hebben nu nog een aanvulling hierop te goed, want intussentijd zijn nieuwe boeken aangekocht en schonken enkele personen ons een belangrijk pakket boeken en tijdschriften, waarvoor we hen hartelijk bedanken.

Met onze heemkundige kring verloopt het zoals met vele andere verenigingen. Het werk van de initiatiefnemers en medewerkers wordt geschraagd door de leden die tot de vereniging toegetreden zijn.

Die leden zorgen ook voor de onmisbare financiën en werken op hun manier mee aan het doel van de vereniging. Voor ons, heemkundigen, betekent dat vooral :

- de gegevens van het verdwenen dorpsleven opsporen, dat leven beschrijven en aan de leden kenbaar maken ;
- de overblijfselen van het vroeger dorpsleven verzamelen, bewaren en tentoonstellen.

We hopen dat al onze leden de kring en zijn werking trouw blijven.

Abonnering voor 1986.

Traditiegetrouw komen we ons met het laatste nummer van deze jaargang ook aanmelden voor de betaling van het lidgeld. De gewone bijdrage blijft voor 1986 vastgesteld op 150 fr. Wie echter de kring daadwerkelijk wil steunen, kan zich als steunend of beschermend lid laten optekenen.
Van hen wordt dan een minimumbijdrage van 250 fr. verwacht.
Zoals de voorgaande jaren voegen we hier een overschrijvingsformulier bij, waarmee de leden die niet te Okegem wonen, hun bijdrage kunnen voldoen. Dank bij voorbaat voor uw waardering en medewerking.
Het bestuur wenst al zijn leden een zalig en voorspoedig 1986.

Jozef Van der Speeten.

BIJLAGE.

REGISTER OP DE AUTEURS EN ONDERWERPEN VAN DE BIJDRAGEN

VERSCHENEN IN "MEDEDELINGEN" 1981 - 1985 (JG. VI VII VIII IX X)

ARDANS, Jan

De commissie van Openbare Onderstand te Okegem X blz 6-31

BECQUE, Georges

Historiek van de vrije openbare Davidsfonds bibliotheek (1965-1982). VII blz 127-131.

DE DEYN, Godelieve

De oudste inwoners van Okegem. VII blz 76-79

SEGERS, André

Kaatsterrein Amusanten in opspraak. VII blz 146-148

VAN DE PERRE, Amandus

Stichting van de Oudstrijdersbond te Okegem. VI blz 73-75

Herinneringen uit mijn kinderjaren. VII blz 80-84

VAN DER SPEETEN, Jozef

Okegem tijdens de oorlog 1914-1918. VI blz 1-54

Enkele bijzonderheden over de werking van de oudstrijdersbond te Okegem. VI blz 76-78

Bijdrage tot de parochiegeschiedenis van Okegem. VI blz 82-150

Kringleven. Terugblik op 1981. VII blz 39-43

Dorpskroniek 1981. VII blz 44-50

VII blz 85-87

Historiek van Volksfanfaren. VII blz 63-75

50 jaar Davidsfondswerking te Okegem. VII blz 119-127

Toneelleven te Okegem. VII blz 132-145

Okegem op oude kaarten en plannen. VIII blz 1-34

Beschouwingen bij de eerste kadasterkaart van Okegem (1810). VIII blz 35-53

Kapellen en kapelletjes te Okegem. VIII blz 55-97

Verdwenen nijverheidsbedrijven te Okegem.	VIII	blz 98-149
Dorpsinformatie.	VIII	blz 150-155
Gisleen Van Havermaet en zijn familie te Okegem.	IX	blz 48-94
Dorpsinformatie.	IX	blz 95-104
Armen- en ziekenzorg vroeger en nu.	X	blz 1-5
Het kunstbezit van onze parochiekerk - Inventaris van de kerkelijke meubilaire goederen.	X	blz 43-101
De parochiekerk van Okegem : en bouwgeschiedenis.	X	blz 102-140
Terugblik op het tweede lustrum van Heemkring Okegem en "Mededelingen".	X	blz 143-145
VAN EECKHOUT, Freddy		
Dorpskroniek - Woonwijk Eversem.	VII	blz 48-49
VAN HERREWEGHEN, Gerard		
Michel Ruys koster te Okegem van 1712 tot 1754.	VII	blz 1-38
Een Okegemse toenaam uit een Pamelse plaatsnaam.	IX	blz 1-47
VAN ISTERDAEL, Herman		
Getuigenis van een opgeëiste tijdens W.O.-I	VI	blz 61-68
Anecdotes over- en lotgevallen van inwoners van Okegem tijdens W.O.-I.	VI	blz 69-72
Bijdrage tot de parochiegeschiedenis van Okegem.	VI	blz 82-150
VAN VAERENBERG, Benoit		
Okegem tijdens de oorlog 1914-1918.	VI	blz 1-54
De oudsoldatenbond van Okegem.	VI	blz 79-80
Historiek van de fanfare "Eendracht is macht".	VII	blz 53-62
VERMOESEN, Ivonne		
De brandnetel.	X	blz 37-42
VERNAILLEN, Leo		
Historiek van de fanfare "Eendracht is macht".	VII	blz 53-62